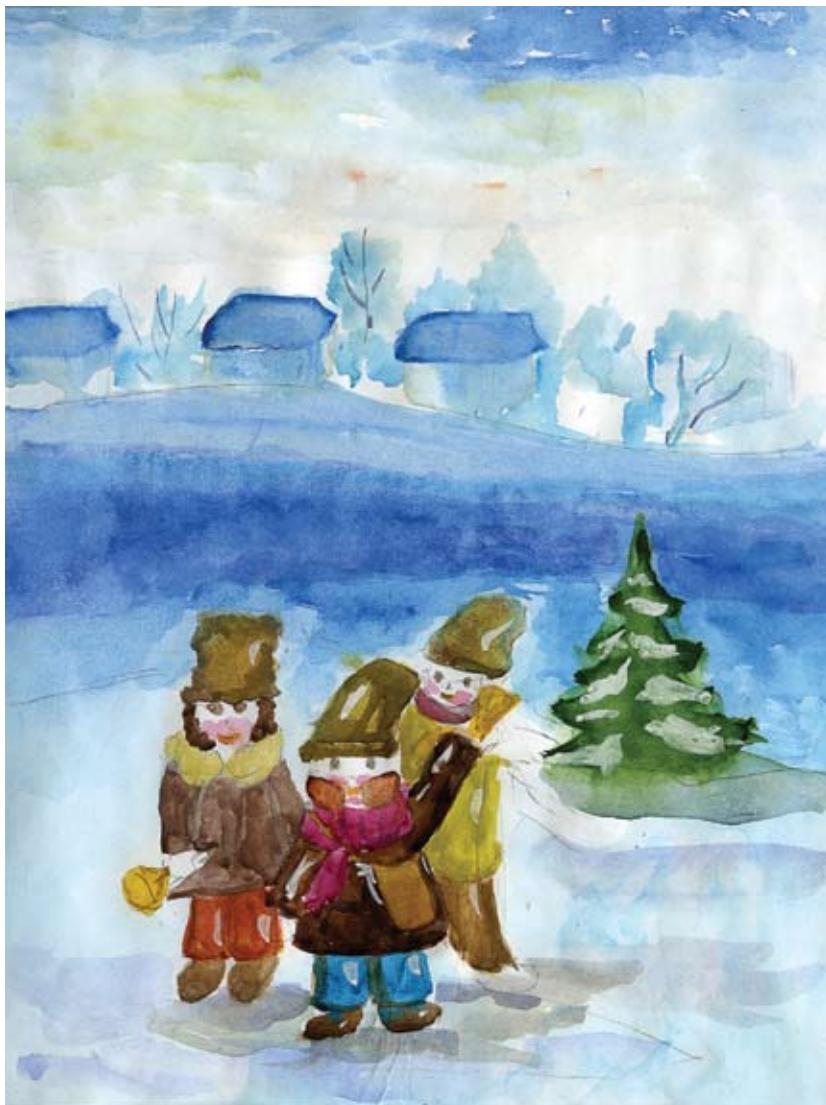

ISSN 1857-0798

NOI

REVISTĂ PENTRU COPII ȘI ADOLESCENȚI

TRIO

Iulita POPOVICI, cl. a IX-a
Liceul I. Creangă, Soroca

Încerc să rămîn fidelă
timpului, ce mă înșală zilnic
cu orice copilă din stradă.

pag. 1-5

Cînd m-am dus în clasă întîi, mama
nu a avut 20 de copeici, ca să merg la
frizerie. M-a tuns ea cu foarfecele, dar
a făcut-o stîngaci, căci rămăseseră
rînduri pe capul meu.

pag. 14-15

"Nu te limită în nici o privință, cu
cît visezi mai mult, cu atît ajungi mai
departe" – este înteleptul sfat de care
marele sportiv nu uită niciodată.

pag. 27

...era cîntecul preferat, fără de care
eu nu mă culcam și nu adormeam
dacă tatăl meu nu-l cînta seara. Fiindcă
sania ceea cu zurgălăi, caii ceia focosi,
nemaipomeniți, care mîncau mei, erau
vîi în imaginația mea.

pag. 30-31

ianuarie
1,2013

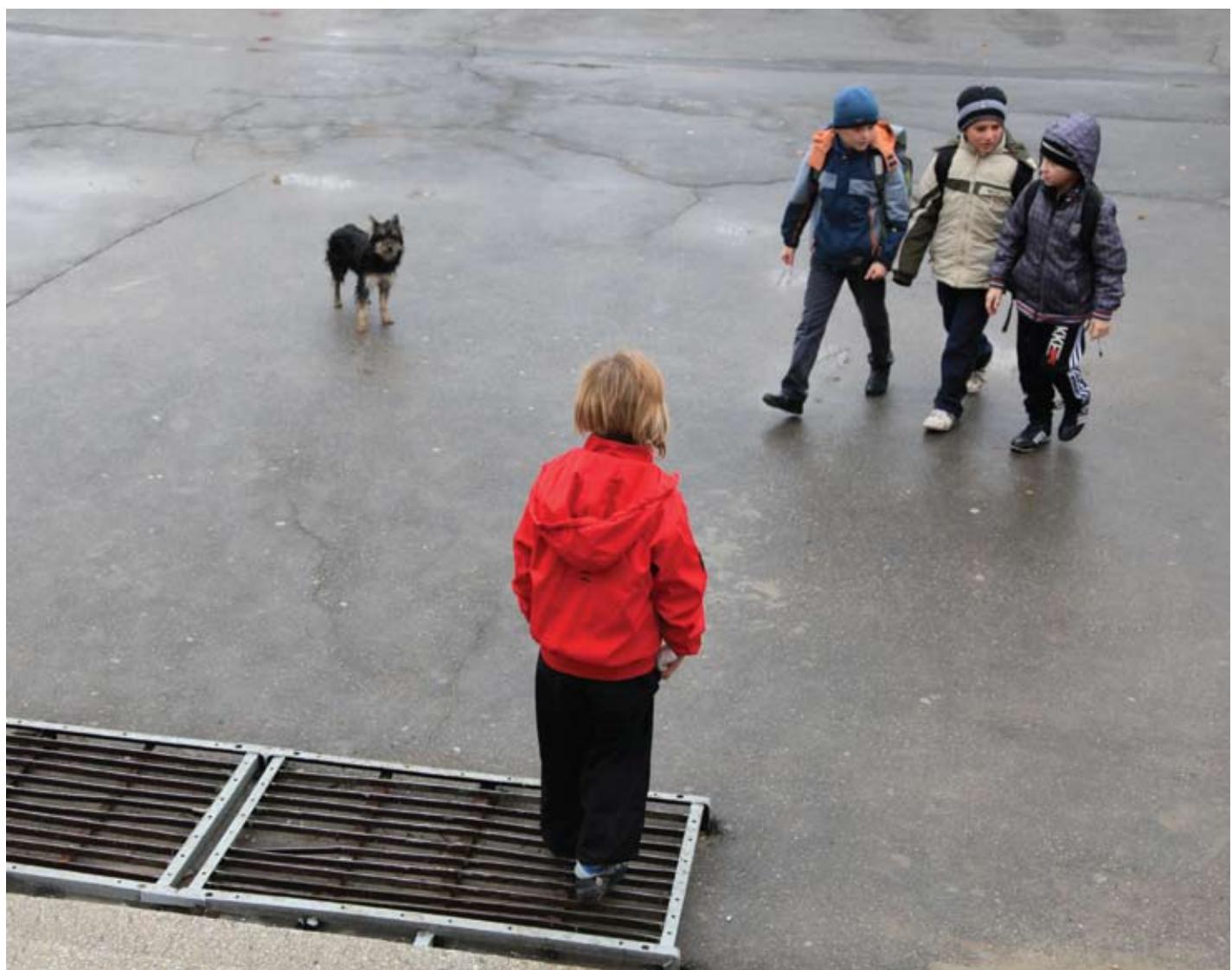

EU

Eu sănătate pași amortiți de ploaie,
Niște urme palide
Ce pot vedea vise monocolore
Pe un cer gri
Din Chișinău,
Pe o stradă cu clădiri vechi
Ruinate de viermi și de oameni.
Sunt doi pași
Sau poate zece
Ce doresc autocunoaștere

Și luna de pe cer.
Sunt o pereche de pași
Singuri, tăcuți,
Uneori nervoși și răi
Ce-și caută calea,
Existența
În zborul spre cer.

Maria GUTU, cl. a XI-a
Glodeni

ÎNTÎRZIATII

Fotografie: Valerie TUDOR

NERVI DE IARNĂ

Doina STÎNĂ (Gura Galbenei, Cimișlia). Impresionează păstrarea cugetului treaz și a gustului pentru cuvîntul râspicat și plin de sensuri chiar și în dezbaterea unor colizii sentimentale dureroase.

Alisa VERDE (Glodeni). Oarecum explicit, dar și strălucit discursul poetic cucerește prin dezvoltarea, sinceritatea și farmecul său. Felicitări!

Natalia POCIUMBAN, cl. a XI-a (Cobani, Glodeni). *Bunica* este o moștră clasică de hemografie ("scriere cu tine însuți", după N. Stănescu). Eseurile, pline de neliniște și tatonări în punctele nevralgice ale existenței, se pare că anunță disponibilități de plonjare în straturi noi de profunzime.

Cristina ȚARAN, **Lucia CHIRIȚA**, cl. a XII-a (Ignăței, Rezina), **Cristina CLIMA**, 17 ani (Vădul-Rașcov, Șoldănești). Poezii cursive, nelipsite de găselenișe poetice, de turnuri dramatice și de finaluri surprinzătoare. Succes!

Cristina VREMES (Lozova, Strășeni). E originală viziunea realistă asupra creației și existenței. Totuși, credem că ar fi binevenită o accepție mai largă asu-

pra miracolului vieții. Or, viața, vorba anticilor, e aşa cum o vedem noi.

Elena LUPŞA (Dubăsari). Un început bun.

Elena VITION (Chișinău). Rezistă doar eseul. Nu ezita să tai faldurile verbale, care din ornament se prefac în balast inutil.

Anastasia GRIBINIUC, cl. a X-a (Tighina). Zăpăcita și fragilă te duce cu gîndul la frunza lui Emil Gîrleanu. Dar îți aparține. Încearcă să abordezi și alte subiecte.

Lucrări interesante ne-au mai trimis **Petru NEGRUȚĂ**, **Cristina SÎRBU**, 11 ani (Zorile, Orhei), **Mădălina BURLAC**, cl. a VI-a (Cobani, Glodeni), **Doina VACULENCO**, cl. a XII-a, **Irina AMBROCI**, cl. a V-a (Dubăsari), **Viorica MUŞATOV** (Colibași, Cahul), **Aurelia OBREJA**, cl. a VII-a (Cișmea, Orhei) și **Zina IONICHI**, cl. a IX-a (Gordinești, Rezina).

Nu publicăm numele autorilor cu lucrări ocazionale sau modeste, totodată, sfătuindu-i să revină.

Vă dorește succes și inspirație

Leo BORDEIANU

PARADOXAL

Încerc să rămîn fidelă
timpului, ce mă înșală zilnic
cu orice copilă din stradă.
Încerc să rămîn fidelă
vîntului, ce mîngîie zilnic pe alta.
Încerc să rămîn fidelă
visului, ce mă părăsește zilnic
și nu mai revine.
E paradoxal.
Totul înșală, totul se schimbă.

UN VIS

Mă plimb cu un înger de ceață
Pe malul speranțelor mele.
Iar salcia viselor goale
Se spală în apele lor.

Si îngerul mă ține de mînă
Cu o aripă îmi șterge obrazul
Curg lacrimi de gheăță, lacrimi de foc
Ce sapă-n inima lui.

Si calc pe idei cu picioarele goale
Rămîn urme în neant, fără gînd
Se nasc păreri din foșnetul rochiei
Ce zboară; se duc din vis.

Cristina VREMES, cl. a XII-a
Lozova, Strășeni

ANOTIMPURI

Cu murmur rece de izvor
Presoară ghocei plăpînzi
Sub umbra codrilor adînci,
Privește, mamă,
Zîmbește primăvara!

Cu verdele-n păr mătăsos,
Cu vișini la ureche,
Cu șoapte blînde, chip duios,
Privește, mamă,
Te-mbată vara cu miresme!

Povara frunzelor uscate,
Cu ploaie rece, stropi grăbiți,
Sub gînduri albe, răsfirate,
Ascultă, mamă,
Cîntecul frunzelor în toamnă!

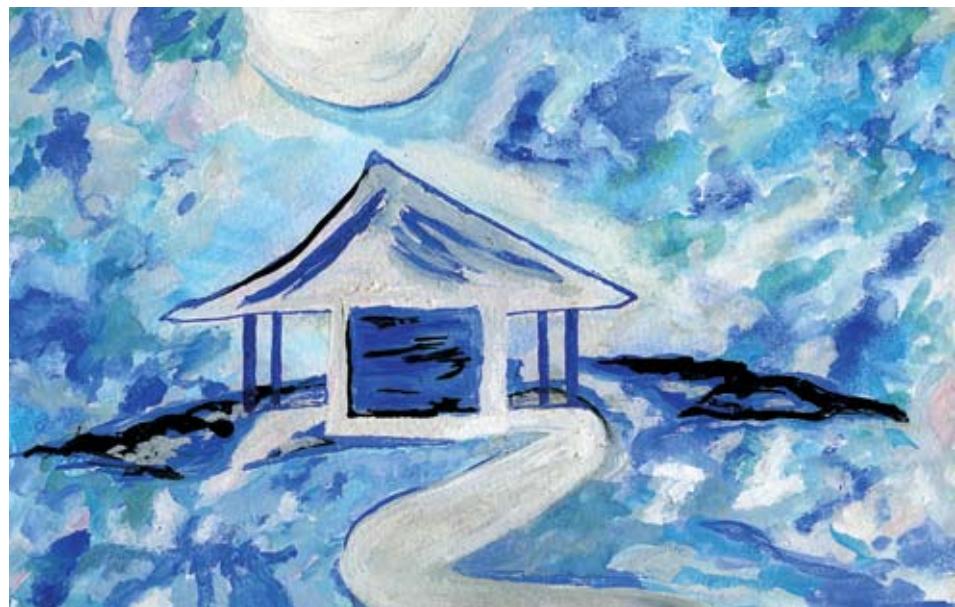
Ninsoare rece și străină!
Dumnezeiască, tu, ninsoare,
Acoperi chip de maică sfîntă,
Privește, mamă,
Te sărută iarna-n creștet.

Cristina CLIMA, 17 ani
Vădul-Rașcov, Șoldănești

ZBOR

Nu mă strigați,
Dar nu mă uitați.
Nu mă atingeți,
Aș putea să cad.
Zbor în puful unui nor,
Uimitoar!
Văd lanțuri muntoase
Cu piscuri geroase.
Văd mări întinse,
Ca niște lacrimi prelinse,
Pe obrazul imens al Pământului.
Plînge Pământul, plînge și cerul...
Văd o scînteie,
N-o stingeti, sănt eu.

Vasilisa CIOBANU, cl. a IX-a
Pruteni, Făleşti

NOAPTE ALBĂ

Elena VITION, cl. a XI-a
Liceul M. de Cervantes, Chișinău

MĂ CHEAMĂ MAREA SAU TU?

Și parcă nu era
de ajuns să cadă cerul...

Ai preferat să tacă,
Să pleci,
Să lași,
Să uiți,
Să cazi,
Să mori...

Ți-am dat cenușa mării
cum visasei;
Și am atins nisipul
cu pas grăbit
Și-am mers în larg
ca să te cauăt
să-ți spun că te-am iubit...

SÎNT CONTRA

Nu cauăt onoruri,
nu vrecă laude,
nici lauri pe cap nu cerăesc.

Nu cauăt citate,
nu-mi impun păreri,
nici cîntece nu mai ascult.

Nu tac, am multe și spune
și doar atunci cînd uit,
prefer să tacă.

Dar gîndul nu-mi apune.

Prefer să critic,
Maiorescu s-a grăbit,
zicînd că locul femeii
e la marginea societății,
fiindcă are creierul mic.

Nu cred. Sînt contra
și am să demonstrez.

Doina STÎNĂ
Gura Galbenei, Cimișlia

ULTIMA ZI DE VACANȚĂ

Gabriela TCACI, 14 ani
Școala de Arte Plastice, Rezina

IUBESC

Îmi place să citeșc poezii,
Un farmec sacru mă cuprinde
Atunci cînd versul ce-l citeșc
Gîndul departe mi-l avîntă.

Iubesc multe și de toate
Sau poate doar cred că iubesc
Cu teamă, fără speranță, în șoaptă
Eu îți spun: te iubesc.

DACĂ AR FI POSIBIL

Te-aș arunca din inimă,
Te-aș strivi cu ură,
Ti-aș crea o durere infernală
Ca să nu te mai întorci,
Te-aș face să mă urăști,
Să-mi urăști prezență,
Aș deveni o migrenă
Sau o insuficiență renală.

Maria GUTU, cl. a XI-a
Glodeni

* * *

Stau cu cartea la fereastră,
Lumea crede că citesc,
Eu o ţin numai de formă
Şi la tine mă gîndesc.

Unde eşti şi ce mai faci,
Poate plîngi sau poate taci,
Poate suferi şi suspini
Ori cu dorul te îngîni.

Seara stînd pe mal de lac
Eu cu gîndul mă împac,
Tot la tine mă gîndesc
Cum să-ţi spun că te iubesc?

Elena LUPŞA
Liceul M. Eminescu, Dubăsari

FURTUNĂ

În largul depărtat al mării,
Valurile bat furioase
...Din cauza furtunii.
În mijlocul deşertului Sahara,
Nisipul fugă speriat
...Din calea furtunii.
La o margine de lume
Printre necunoscuţi,
Inimile noastre sîngerînde
Se mai zbat
...În mijlocul furtunii.

AI FOST AL MEU

Ai fost al meu
Tu, anii şi ani de-a rîndul
Un tot întreg
În vis neconitenit,
Ca doi ştrengeari
Fost-am pe străzile pustii
Nu prea cuminti,
...Aşa ca nişte copii.
Dar timpul a trecut
Şi nu mai săntem aceiaşi.
Eu am crescut
Şi parcă te-am uitat.
Poate ţi-i dor şi ţie de noi doi,
Dar nu mai poţi da timpul înapoi.
Acum îmi văd de calea mea,
Sînt ceea ce sănt,
Şi nu pretind la ceva mai mult.
...Doar tu-ai rămas la fel,
Neschimbări şi uitat,
Într-un colţ de cameră pustie.
Tu, scumpul meu... ursuleţ de plus,
Prieten devotat din copilarie.

Cristina ȚARAN, cl. a XII-a
Ignătei, Rezina

LA RĂSCRUCE

MĂ REGĂSESC

Mă regăsesc în cîntece şi-n versuri,
Demult apuse pentru toţi.
M-aş regăsi în linişte şi pace
Dar sănt hulite şi prădate de hoţi!

Mă regăsesc în melodia dragă,
Ce tu mi-ai născocit-o.
Mă regăsesc în lacrimă curată,
Ce curge pe obraz în noaptea înstelată.

Mi-ar plăcea să mă regăsească în tine,
Dar tu demult te-ai dus,
Şi la rîndu-mi am găsit regăsire...
M-am regăsit într-un apus!

BUNICA

Nu te simtă bine şi ochii lăcrimează
obosiţi
de dureri cumplite îţi frigi fiinţă,
de foc vrei să-ţi alungi dorul...
te ţin minte, de cînd eram eu mică
cînd alergam cu păpădii în păr
şi te strigam:
– Bunică, bunică!
De ce nu zbor şi eu ca pasărea spre cer?
Îţi aminteşti?
a fost, nu ieri, a fost cîndva
acum te stingi uşor
ca un fulg în palma mea.

Natalia POCIUMBAN, cl. a XI-a
Cobani, Glodeni

TOAMNA DIN SUFLET

Plouă...
plouă cu stropi mari de indiferenţă
peste întinsele cîmpii –
ale singurătăţii mele.
Adun frunzele ruginite ale dorului
de pe covorul curiul al amintirilor,
le pun cu grijă în carteă vieţii,
iar buchetele de sentimente
adunate din grădina sufletului
le voi folosi într-un scop nobil,
vreau să dezmorătesc cu ele dragostea,
poate aşa voi reveni la realitate.

SFÎRŞIT

A trecut,
a trecut ca o clipă,
ca un vis,
s-a stins atît de repede,
ca un foc în timpul ploii.
Au fost zile în care păstram distanţă,
dar nu au fost clipe
fără să mă gîndesc la tine.
Ai fost o muză pentru mine,
ai fost dragostea perfectă,
dar nu ai putut lupta cu timpul
şi ai ajuns de unde ai pornit,
ai rămas o simplă iluzie,
o dorinţă neîmplinită.

Lucia CHIRIȚA, cl. a XII-a
Ignătei, Rezina

Veronica POPESCU, cl. a X-a
Liceul B. Cazacu, Nisporeni

IMENSITATE ALBĂ

Iarna! Frumoasă, enigmatică și geroasă. E rece și severă, cu rochia lungă pînă-n pămînt, însă are o frumusețe stranie, blondă cu ochii mari, a căror privire te cutremură. Ieșind la plimbare, iarna atinge cu degetele fermecate copaci, norii care se iau la întrecere și aruncă cu zăpadă unii în alții, iar frigul strînge în brațe toată lumea. Copaci cu trunchiurile lor scheletice și veșmintele acoperite de scăpături ciudate de nea se prefac în spectre ce cutreieră locurile. La fiecare pas se-nfîlnesc jocuri de lumini, cînd gheăța începe să se topă, căci razele răsăritului au început să danseze în pas de vals îmbrățișînd natură.

Iarna în imensitatea albă înfrigurată devine un basm, cînd copiii ascultă povești de viață în noaptea luminată de mii de licurici. Atât de des mă bucur de magia iernii, dar de fiecare dată la prima ninsoare, primul pas mă opresc! Nu pot să pășesc pe prima zăpadă. Iau fulgii în mînă, îi mîngîi, nu vreau să-i calc, fiindcă îi doare. Atâtă puritate în ei, o căldură rece divină!

Deși fulgii au viață scurtă, ei se bucură, suferă și se odihnesc un pic pe crengile copacilor, transformîndu-se în sevă pentru rodul lor. Copaci acoperiți cu nea, mai tîrziu, devin albi, ninși de flori! Delicate, cu petale sidefii florile inundă ramurile pomilor, rod al suferinței și predestinării fulgilor. Fulgii deși și mari, ca florile de iasomie, cu ale lor haine argintii, se leagănă ușor în hamacul zvăpăiatului vînt și împrăștie clinchetul zurgălăilor veniți să ne apropie de supremul sentiment al sărbătorii nașterii lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu.

Un fulg de nea ne învață să iubi și singurătatea, căci în esență ce sănem noi, oamenii? Sânem doar niște fulgi de nea, ce stau să se topească în palma Bunului Dumnezeu. Sânem fire de aur, din imensitatea albă și semănăm raze de lumină și căldură, înfrumusețîm viața pe acest pămînt. Sorbind ușor lacrimi din soare, aş vrea să mă prind în joc cu iarna.

Să vă fie de bine, de Sfîntul Vasile!

Iana CEBAN, cl. a VIII-a
Pruteni, Fălești

poate obosită, poate tristă. Dar nu, nu poate fi tristă, cînd "roșul", sîngele ei, fierbe în pasiune. Neînfricată de crivățul iernii, ea nu-și schimbă locul, nu ajunge jos, ea nu mai cade.

Ş-apoi cît de mult aștepta primăvara, să se scalde-n mireasma florilor de măr.

* * *

O frunză... doar o singură frunză...

O singură frunză în viața ta, preafrumoasa petală te urmărește, respiră și merge cu tine oriunde, oricînd. Iar tu, tu n-o știi, nici n-o bănuiești. Tu, cît de des privești în tine?

Elena VITION, cl. a XI-a
Liceul M. de Cervantes, Chișinău

Anastasia GRIBINIUC, cl. a X-a
Liceul Al. cel Bun, Tighina

ZĂPĂCITĂ ȘI FRAGILĂ

O frunză... doar o frunză... Zăpăcitară și atît de fragilă, nu-și știe calea și nici destinul, îi pare că o sufocă arșița trecutului, însă în aceeași clipă, profund emoționată, simte roua cristalină a unui viitor al ei, doar al ei!

Toamna, veșnicul ei dușman, îi declară război, insistînd s-o înfrîngă, s-o facă să nu mai respire, să dispară. Toate au să moară, toate frunzele, ce au fost cîndva hrana unor romantici – deja rătăciți, deja pierduți și învinși, toate au să moară.

Se lasă o ceată de plumb peste orașul unei frunze. Da, da... aceeași frunză! Ea nu are arme, ea are doar doi acizi spirituali, compusă din cîteva culori, drept rezervă pentru fiecare luptă. Posibil așa a fost să fie, dintre toate secolele și mileniile, una a fost să fie așa. Să fie o frunză magică?! O stea căzută din univers, devenită frunză?! Un miracol?! Ce să fie?!

De aici, existența ei își manifestă începutul, tot de la toamnă, tot de la sublim. Cîtă ambiție și putere; toate au căzut, ea însă nu se desprinde și nici chiar cel mai puternic vînt, nici cea mai strășnică furtună nu o slăbește. Ce culori s-or fi ascuns după masca ei?!

Tragedie, toate au căzut, iar ea, de undeva de sus, fredonează cea mai jalnică doină. Și iată, momentul culminant, vine iarna, iar ea a rămas tot acolo, pe palmele aceluiași ram. Puternică, pornește iar la luptă, purtînd pe piept medalia victoriei de astă-toamnă. Atât de demnă și sensibilă,

poate obosită, poate tristă. Dar nu, nu poate fi tristă, cînd "roșul", sîngele ei, fierbe în pasiune. Neînfricată de crivățul iernii, ea nu-și schimbă locul, nu ajunge jos, ea nu mai cade.

Ş-apoi cît de mult aștepta primăvara, să se scalde-n mireasma florilor de măr.

MOTIVE PENTRU CARE IUBIM

Aiubi totă viață o singură ființă este ceva divin. Când iubim, nu cerem nimic celuilalt și nu aşteptăm să ni se dea, iubim necondiționat, căci dragostea vine din adîncul sufletului. Anume ea, dragostea, ne face să ne pierdem undeva în infinit printre răutăți și invidie, pentru a descoperi frumosul. Deși uneori tindem să crede că dragostea este un fluture care mereu zboară organizat, purtând pe aripile sale fericirea, totuși ea rămâne și un copil năstrușnic, care prin inocență să provoacă suferință. Dar avem destule motive pentru a iubi.

Iubim...

Pentru că nu putem să trăim singuri pe lume.

Iubim...

Pentru că descoperim în persoana de alături calități pe care nu le avem.

Iubim...

Pentru a dărui un zîmbet.

Iubim...

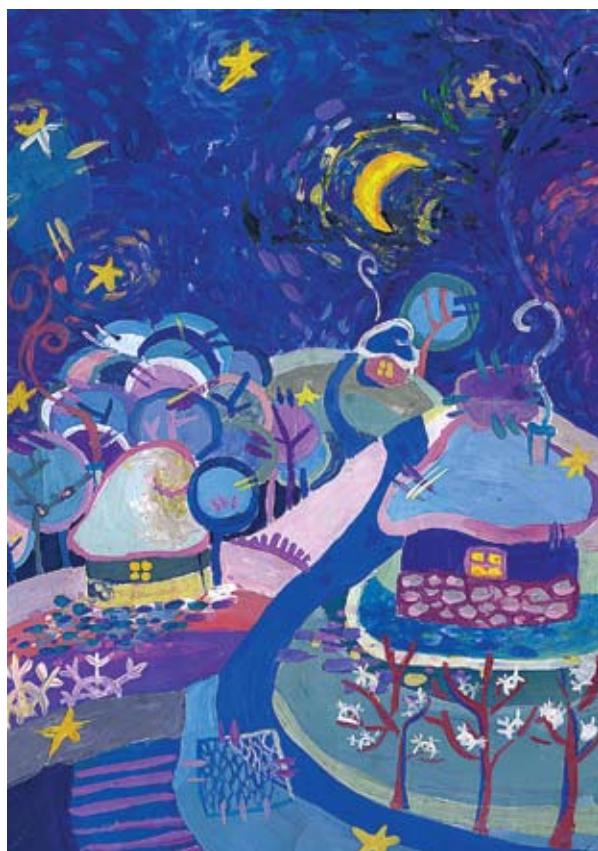
Pentru a savura din plin dulceața vieții.

Iubim...

Căci inima nu ține cont de legi sau prejudecăți, iar dragostea ne dă dreptul să greșim...

O noapte întreagă de vară nu mi-ar ajunge pentru a enumera toate motivele pentru care iubim. În fine iubim, pentru că nu avem sănge rece, pentru că avem suflet pereche, pentru că tindem mereu să împărtășim un fruct în doi, fructul numit dragostea, iubim pentru a trăi cu adevărat...

Cristina DANILA
Cobani, Glodeni

Danielă BALAUR, 15 ani
Liceul M. Șădoveanu, Hîncești

SEARĂ GEROASĂ

TĂCEREA

Tăcerea este a doua putere a lumii, după cuvînt.

LACORDAIRE

Pentru tăcere nu există nici pedeapsă, nici răspuns.

M. de CERVANTES

Tăcerea este floarea sfioasă a iubirii.

H. HEINE

Tăcerea intră cu nouă părți din zece în înțelepciune.

H. de BALZAC

La omul cinstit, ca și la cîinele tăcut, nu vocea e de temut, ci tăcerea.

ARISTOTEL

Tăcerea este prietenul adevărat care nu trădează niciodată.

CONFUCIUS

Tăcerea este spațiu în care omul se trezește.

OSHO

Tăcerea este exprimarea perfectă a disprețului.

G. B. SHAW

De copacul tăcerii atîrnă fructul său, pacea.

A. SCHOPENHAUER

Tăcerea este sanctuarul prudenței.

B. GRACIAN

Tăcerea să-ți fie statornica soră.

O. GOGA

Omul strică lucrurile mai mult cu cuvintele decât cu tăcerea.

M. GANDHI

Pentru orice rău există două leacuri: timpul și tăcerea.

A. DUMAS

Tăcerea îmblînzește minia.

Proverb persan

De multe ori tăcerea e mai bună decât răspunsul.

A. PANN

Tăcerea este înțelepciune, dar puțini sănătății care o au.

HADIS

Tăcerea nu este niciodată ridicolă.

H. de MONTHERLANT

Mai bine să regreti că ai tăcut decât să regreti că ai vorbit.

Proverb arab

Nimic mai înțeleapt decât tăcerea.

D. ZAMFIRESCU

MĂ VISEZ PEDAGOG

*N*u o singură dată la televizor, la radio, la diferite întâlniri și chiar în stradă anumite persoane spun cu oarecare laudă și arrogantă: eu săt jurist și cunosc mai bine aceste probleme; eu săt procuror și oricând pot emite un mandat de arest; eu săt avocat și, dacă dorești, îți pot apăra demni-

tatea; luăt mîna de pe mine, săt deputat; nu vedetă că săt polițist...

Îmi doresc să vină cît mai repede timpul să aud cît mai des spunești-te: eu săt pedagog; eu visez să devin pedagog.

Corina VRABIE, 17 ani
Chișinău

CASA PĂRINTEASCĂ

*C*asa părintească... parcă te în-deamnă să te gîndești la toate clipele trăite și să n-o părăsești niciodată. Îți trezește atâtă mister de care poate ai uitat. Unii spun că ea e doar locul copilăriei și nimic altceva, dar pentru mine casa

părintească înseamnă o părticică din viața pe care am trăit-o alături de cei dragi.

Marinela LUPUȘOR, 12 ani
Cobani, Glodeni

ÎMI LIPSEȘTE...

*P*înt pasionat de creația marei lui Mihai Eminescu. De prin clasa a VI-a am început să scriu poezii. Îmi place mult și să desenez, chiar merg la școală de arte. Toate aceste lucruri frumoase îmi umplu copilăria de speranță și lumină, dar îmi lipsește mama...

E plecată de nouă ani la muncă peste hotare.

De aceea vreau ca revista NOI să-mi devină un prieten adevărat prin care să comunicăm despre toate.

Cristian ANDRONIC, cl. a VIII-a
Ciulucani, Telenești

GERAR PE RĂUT

Fotografie: Olga PRISĂCARU, 15 ani
Orhei

PRIETENUL MEU

*C*rede în destin, e de o naivitate de copil, încit mă face să rîd, se numește X și îmi este prieten. L-am întîlnit într-o dimineață plioasă pe cînd traversam strada. Ne-am salutat. După a urmat o convorbire despre timpul oribil de toamnă, filmul preferat, autorii preferați. Am devenit prieteni, și astă grație faptului că amândoi traversam strada în acea dimineață.

X niciodată nu auzise de Hemingway sau Dali, a căror fană în-flăcărată eram, iar eu niciodată nu iubisem jocurile video și lectiile de fizică, pe care el le adora.

X era o persoană deosebită, mereu cu zîmbetul pictat pe buze, chiar și în cele mai urîte zile, iar rîsul lui era contagios. Niciodată nu mi-a vorbit despre problemele sale. Îl plăcea să mă asculte, îmi dădea sfaturi, era atât de drăguț, nu doar cu mine, ci și cu cei din jur.

Avea mereu mîinile calde, încit atingerea lui îmi amintea de vară atât de mult iubită de el. Ochii lui negri străluceau mereu cînd îi priveam. Mi se părea că o lacrimă îi se va strecu pe obraz, dar nu l-am văzut niciodată plîngînd.

Maria GUȚU, cl. a XI-a
Glodeni

Toate lucrurile au fost spuse pînă acum, dar cum nimeni nu ascultă, e nevoie să se spună din nou.

André GIDE

STUDII DE CALITATE

CHESTIONAR

1. Ce înseamnă pentru tine studiile de calitate?
2. Dacă ar fi să te pronunți **asupra calității studiilor pe care le faci, ce notă le-ai pune?**
3. Te-ai îndoit vreodată de **calitatea studiilor tale, în ce situație?**
4. Profesorii ți-au apreciat de fiecare dată obiectiv cunoștințele?
5. Cum crezi că ar fi mai bine să se susțină examenele: oral/ scris; test/ teză/lucrare practică/proiect?
6. Ce părere ai despre modalitatea de susținere a examenelor de absolvire, inclusiv despre bacalaureat?
7. Cum ți s-au părut regulile și măsurile de securitate impuse în cadrul bacalaureatului 2012?
8. Cunoști unele cazuri cînd elevi buni n-au fost admisi la facultate din cauza notelor mici de la examene, iar alții, nu prea buni, sînt deja studenti?
9. În ce mod se poate obține calitate pe termen lung?
10. Ce crezi despre noile măsuri propuse pentru bacalaureatul din 2013 (scanarea lucrărilor, apărantele de bruiaj)?
11. Care sînt propunerile tale pentru a înlătura fenomenul copiatului la examene, dar și obținerea unor studii de calitate în instituțiile de învățămînt din Republica Moldova?

CU DRAG DESPRE SĂRBĂTORI

Cuvîntul sărbătoare vine din latinescul *servatoria*, format de la verbul *servare*, adică *a păstra, a conserva, a respecta*. Sărbătorile sînt foarte mult așteptate atât de cei mici, cât și de cei maturi. Aceasta pentru că le asociem de fiecare dată cu o dispoziție bună, surprise, daruri și o atmosferă mai degajată. Fiecare țară își are specificul său în ce privește sărbătorile. De exemplu, Holi sau Festivalul Culorilor din India este o sărbătoare ce presupune că fiecare persoană care participă se îmbracă în haine cît mai viu colorate. Ea durează aproape 16 zile, iar fiecare zi are o denumire specifică. Variată e gama sărbătorilor și la noi. Care e sărbătoarea lor preferată, dar și cum se pregătesc de cele mai importante sărbători cititorii noștri aflați din răspunsurile la chestionarul din nr. 10 a.c. al revistei.

1. Pentru mine cuvîntul sărbătoare se asociază cu reunirea familiei.
3. Cea mai importantă sărbătoare din an e Paștele, cînd sufletul omului se purifică, reînvie.
5. Sărbătoarea mea preferată este Crăciunul, pentru că sănsem cu toți acasă, ne vizitez rudele și prietenii.
6. La Pruteni Crăciunul se sărbătoresc trei zile, începînd cu 7 ianuarie.
10. În familia mea cel mai spectaculos este celebrat Hramul satului (21 noiembrie).

Vasilisa CIOBANU
Pruteni, Fălești

3. Cea mai importantă sărbătoare din an, în opinia mea, este Crăciunul. Nașterea lui Iisus semnifică un nou început.
4. De sărbători mă pregătesc spiritual, postind cînd e cazul și de fiecare dată deschid larg ferestrele să intre în casă voia bună, gîndul curat și lumina sfîntă.
5. Aștept cu nerăbdare noaptea dintre ani, cînd deschidem sticle cu șampanie, admirăm focurile de artificii, ne dăruim cadouri și ne spunem dorințe. Îmi place și ziua mea de naștere, dar mă sperie gîndul că la vîrstă mea s-a mai adăugat un an.
6. Majoritatea localnicilor sărbătoresc pe stil vechi, dar există unele familii (printre ele e și familia mea) care îl sărbătoresc pe stil nou.
9. Cred că nu lipsește nici o sărbătoare. Slavă Domnului, avem de toate.
11. Pentru cel leneș fiecare zi e o sărbătoare, prilej pentru a sta cu tălpile la soare. Printre elevi circulă o expresie: *Azi e sărbătoare, sfînta lene și putoare.*

Doina STÎNĂ
Gura Galbenei, Cimișlia

1. Cuvîntul sărbătoare mi se asociază cu fericirea, căldura, împlinirea și liniștea sufletească.
2. Fac distincția dintre sărbătorile religioase și sărbătorile de familie.
5. De sărbători adesea sînt singură sau tristă, de aceea nu prea îmi plac.
10. Cînd era în viață bunica, obișnuiam să ne adunăm cu toții...
11. Sărbătorile ne sînt date pentru a marca zile importante, nu pentru a trîndăvi. Sînt sărbători care trebuie celebrate și care pot fi omise.

Cristina VREMES
Lozova, Strășeni

7. Familia mea respectă cu strictețe Hramul casei, Paștele și Crăciunul.
9. Cred că lipsește Ziua bărbatului.
10. În familia mea cel mai spectaculos se celebrează Revelionul.
11. Sărbătoarea e o zi cînd toată lumea se odihnește. Cei ce trîndăvesc nu cred că le simt, deoarece pentru ei în fiecare zi e o sărbătoare.

Iana CEBAN
Pruteni, Fălești

3. Cea mai importantă sărbătoare, în opinia mea, este Paștele, nu cred că cineva mi-ar putea demonstra contrariul. Am prea multe argumente pro.
4. Important e să te pregătești spiritual, în suflet să fie sărbătoare.
6. În localitatea mea Crăciunul este sărbătorit pe 7 ianuarie. Probabil, se păstrează tradiția de ani buni.
11. Multă trîndăvesc chiar în zilele de lucru, iar la noi în localitate se spune că sărbătoresc *Sfînta lene și mucenicul somn.*

Lucia CHIRIȚA
Ignăței, Rezina

Georg TRAKL

Poet austriac, reprezentant al expresionismului timpuriu (n. 3 februarie 1887, Salzburg – d. 3 noiembrie 1914, Cracovia), al cincilea copil dintr-o familie mic-burgheză cu șapte copii. Și-a petrecut copilăria și tinerețea la Salzburg. Fire hipersensibilă, maladivă, citește mult, fiind impresionat mai cu seamă de Baudelaire și Dostoievski. Primele sale încercări lirice s-au manifestat în 1904, cînd intră în cenaclul poetic *Apollo* (mai tîrziu redenumit *Minerva*).

Volume publicate: *Poezii* (1913), *Opera poetică* (1917) și c.

CÎNTEC DE SEARĂ

Seara, cînd umblăm pe cărări întunecate
Ne răsar în față palidele noastre făpturi.

Cînd îisetăm
Sorbim apele albe ale iazului,
Mierea tristei noastre copilării.

Răposați, ne odihnim în umbra socalui,
Privim pescărușii suri.

Nori de primăvară cresc peste orașul sumbru,
Care tăinuiește preaînăltătele vremii ale călugărilor.

Cînd îți prindeam mîinile subțiri
Lin deschideai în tăcere ochii rotunzi.
E mult de atunci.

Totuși, cînd întunecata armonie bîntuie sufletul
Apari, tu, albă, în peisajul de toamnă al prietenului.

NAȘTERE

Munți: cernire, tăcere și zăpadă.
Singerie, vînătoarea coboară din pădure;
O, privirea moi ale sălbăticinii.

Liniștea mamei; sub brazi negri
Se deschid somnoroasele mîini,
Cînd luna rece răsare năruită.

O, nașterea omului. Sub temei de stîncă
Apa albastră vîjii nocturn,
Suspînînd, îngerul prăbușit își zărește imaginea,

O paloare se trezește în odaia năbușitoare.
Îndoită, luna
Iluminează ochii bătrînei împietrite.

Vaierul, strigătele facerii! Cu aripi negre
Noaptea atinge tîmpalele băciatului,
Zăpadă, care cade domol din nor de purpură.

ÎN PARC

Din nou hoinăring prin anticul parc,
O, calmul florilor roșii și galbene.
O, zei blajini, și voi sănătăți în doliu,
Și aurul de toamnă al ulmului.
Imperceptibil se înalță trestia la marginea
Iazului albastru, tace sturzul în seară.
O! atunci înclină-ți fruntea și tu
Înaintea năruitei marmore a strămoșilor.

ÎN PRIMĂVARĂ

Pași întunecați scuturau zăpada ușor,
În umbra copacului,
Îndragostitii ridică învăpăiatele pleoape.

Mohorîtele strigăte ale corăbierilor
Mereu le urmează steaua și noaptea;
Și vislele bat în ritmuri domoale.

Lîngă ziduri căzute-n ruină
Curînd infloresc viorelele.
Sfios înverzește și tîmpla solitarului.

CELOR AMUȚIȚI

O, nebunia orașului mare, cînd seara
Arbori schilozi stau încremenită lîngă zidul negru,
Prin mască de argint privesc spiritul răului;
Cu bici magnetic lumina sfichiui noaptea de piatră.
O, sunetul scufundat al clopotelor de seară!

Cu spaimă înghețată prostituata naște copilul mort.
Spumegînd, mînia Domnului biciuie fruntea posedatului,
Molimă purpurie, foamea, sparge ochii verzi.
O, risul respingător al aurului!

Dar în vizuină întunecată
Oumanitate mai tăcută singereză în liniște,
Modeleză din metale vîrtoase creștetul care se eliberează.

Ilustrație: Violeta ZABUJICĂ

PEISAJ

Seară de septembrie; mîhnite răsună chemările întunecate ale ciobanilor
Prin satul învăluit în amurg; în fierărie scînteziază focul.
Un cal negru se arcuiește sălbatec; bucele de hiacint ale servitoarei
Freamătă să înșface văpaia nărilor sale de purpură.
Ușor încetează la marginea pădurii mugetul ciutei
Iar florile galbene ale toamnei
Se înclină mute peste fața albastră e eleșteului.
Un copac s-a mistuit în flacără roșie; cu chipuri întunecate filiiie liliecii.

PRIBEAGUL

Întotdeauna se reazimă noaptea albă de colină,
Unde plopul se înalță în sunete argintii,
Unde-s pietre și stele.

Deasupra torrentului puntea se boltește somnoroasă,
Băiatul privește cu ochi de cristal,
Se trezește înfloritul vînt, cîntec de pasăre asemenea morții,
Iar pașii îンverzesc în pădure, ușor.

E amintirea copacului și-a animalului. Domoale trepte de mușchi;
Și luna
Căzînd cu sclipăt în apele triste.
Acela se reîntoarce și pribegiește de-a lungul malului îñverzit,
Îl leagână gondola neagră prin orașul în ruine.

SEARA

Cu făpturi de eroi dispăruti
Umpli, tu, lună
Pădurile tăcute,
Secera lunii –
Cu suava îmbrățișare
A îndrăgostitilor,
Umbrele glorioaselor vremi
De jur împrejurul putregăioaselor stînci;
Atât de albăstriu lucește
Înspre orașul în care
Ticăloșită și rece
Locuiește o generație în putrezire
Care pregătește nepotului alb
Viitor întunecat.
Voi, umbre înghițite de lună
Adînc suspinînd în cristalul gol
Al lacului de munte.

INIMA

Albă se făcu lîngă pădure sălbateca
inimă;

O, întunecata spaimă
A morții, astfel, aurul
Muri în norul plumburiu.
Seară de noiembrie.
Lîngă părăginita pocătă a abatorului
Stă ceata femeilor nevoiașe;
În fiecare coș
Cădeau măruntacie și putredă carne:
Blestemată hrană!

Porumbelul albastru al serii
Nu veni cu împăcare.
Întunecată chemare de trompetă
Străpunse umedul
Frunziș de cur al ulmilor,
un drapel trențuit
Fumegînd de singe,
Pe care în durere sălbateca
Îl pîndește un bărbat.
O, voi timpuri de metal
Îngropate acolo, în roșul amurgului!

Din pridvorul întunecat
Păși făptura de cur
A adolescentei
Nimbată de palide lune,
Întomnată reședință princiară,
Brazi negri
În furtuna noptii
Despicărtă fortăreața abruptă.
O, inima,
Sclipind într-acolo, prin răcoare
de zăpadă.

Traducere de Petre STOICA

CINSTIT DESPRE MINCIUNĂ

Incă de mici sănsem că nu este frumos și nici bine să mintim. De aceea, unii consideră minciunile ca pe ceva îngrozitor, în timp ce alții, dimpotrivă, le tolerează și le folosesc drept armă pentru a ieși din anumite situații.

Motivele pentru care copiii mint sănsem în strânsă legătură cu vîrstă lor. La vîrstă de 3-4 ani, copiii nu disting fantezia de realitate. Ei descoperă că pot spune orice, neînțelegind încă noțiunea de minciună. În jurul vîrstei de 5-8 ani ia naștere conștiința vinovătiei, în sensul că nu vor să își dezamăgească părintii, astfel minciuna apare ca o metodă de evitare a pedepselor. În adolescență, percepția minciunii se schimbă. De regulă, adolescentii mint pentru a cîștiga sau a-și proteja intimitatea și viața personală.

Ce cred despre minciuni și când au nevoie de ele, ne mărturisesc cîțiva elevi, din clasa a IX-a, de la Liceul Teoretic D. Celenghir, Avdarma, Comrat:

Victor CIORICI: Omul poate spune o minciună când are nevoie de ajutor și nu-l poate obține, decât mintind. De asemenea, când are o boală și nu vrea ca cei din jur să se îngrijoreze, el nu spune adevărul.

Pavel GHIUMIȘLIU: Eu cred că în viață fiecare om trebuie să spună doar adevărul. Însă, uneori, pentru a salva o prietenie sau niște relații trebuie să spunem minciunele, de aceea poate depinde rezistența lor. Mi s-a întîmplat să spun o minciună și să-i conving pe doi amici că prietenia noastră nu poate fi distrusă.

Olga CERNENCO: Am fost de multe ori în situația când plecam de acasă, iar la revenire, ca să nu afle părintii

unde am fost, le spuneam câte o minciună, sperînd că ei mă vor crede. Peste un timp, adevărul ieșea la iveală, iar eu îmi dădeam seama că minciuna mea nu a fost deloc minciună.

Natalia GREC: A minti este un păcat. Dar, sănsem situații dificile când trebuie să spunem căte o minciună. De exemplu, atunci când am comis o greșeală și cineva poate să sufere din cauza ei, minciuna îl va proteja de un pericol.

Vladimir SARANDI: Desigur, să mintim nu e bine, dar de un neadevăr, uneori, depinde sănătatea cuivă sau chiar demnitatea ta de a fi om. În aceste situații minciuna poate fi tolerată.

Elena CHIROVICI: De multe ori când cineva vine să-mi ceară vreun ajutor, chiar dacă sănsem ocupată, nu divulg lucrul acesta și îi spun că-i pot acorda sprijinul necesar. O fac din politețe și din respect pentru această persoană.

Nadejda MANASTÎRLI: Eu sănsem de părere că trebuie să mintim cîteodată, dar să o facem cu mult tact și atenție. Ce rost are să îi spunem unei persoane că freza pe care și-a făcut-o nu e potrivită pentru ea, chiar dacă aceasta e adevărul. Deja e tîrziu. Lururile nu mai pot fi schimbate.

Pentru NOI – Olesea CURMEI
Avdarma, Comrat

OGLINDA DIN OCHII COLEGIILOR

Intrebarea este: contează ce cred ceilalți despre tine? Da, din simplul motiv că sănsem oameni și vrem să ne simțim iubiți, integrați și acceptați. Reversul medaliei ar însemna excluderea socială, iar senzația că nu sănsem accepata de un grup poate duce la depresie. Chiar dacă susții că ești genul *nu-mi pasă ce cred ceilalți despre mine*, e imposibil ca opinia anturajului să nu te afecteze. Această situație am discutat-o cu elevii din clasa a VII-a a Gimnaziului din Oxentea, Dubăsari.

Rodica IAȚCO: Atât de ușor poți fi etichetată greșit. Ești simpatică, prietenoasă cu toată lumea, deschisă, amabilă, și deodată cauți că și se spune "prefăcută". Astă crede lumea despre mine...? Eu sănsem un pic mai mare decât ceilalți colegi de clasă și mă simt ca o cioară albă printre ei.

Cristian BEJENARI: În ochii colegilor mă văd ca într-o oglindă, dar oglinda nu minte niciodată, ea te arată așa cum ești.

Dumitru TATĂRU: Sunt foarte curios să aflu ce părere au colegii despre mine. Uneori sănsem chiar plăcut surprins să aflu că sănsem văzut într-o lumină atât de bună.

Silvia GHIDERMAN: Părerea lor chiar contează, colegii sănsem și două mea familie, iar cei dragi sănsem sinceri și spun lucrurilor pe nume.

Daniel GHERASIMOV: Sunt colegi care se cred cei mai deștepti și cei mai tari, nici nu cu ochi pentru ceilalți.

Marina RİNJA: E firesc că unii să aibă păreri bune despre mine, iar alții mai puțin bune. Nu e posibil să-i împaci pe toți și să fii pe placul tuturor. Sunt adolescent, se întîmplă să ne mai certăm.

Olesea CURBET: Chiar mă bucur când cineva își expune părerea deschis despre mine, pot afla ce fac bine și ce fac rău. Niciodată nu-i tîrziu să te corectezi.

Ilie SAVIN: Nu mă prea afectează ce cred cei din jur despre persoana mea, mai important este ceea ce sănsem eu în realitate. Puțini sănsem cei care te apreciază la justă valoarea, multe se spun din invidie.

Dumitru PANUŞ: Sunt puțini cei care, dacă ar avea posibilitatea să afle ce cred colegii despre ei, ar refuza această șansă.

Pentru NOI – Iuliana BUNU
Oxentea, Dubăsari

P.S. Felul în care te vezi tu însuți este foarte important pentru modul în care te văd ceilalți. Dacă ești încrezător, lumea vede în tine o persoană sigură pe sine, fără frică în fața provocărilor, de încredere.

Dacă nu te simți bine în pielea ta, ceilalți vor sanctiona această imagine. Dacă știi exact ce fel de persoană ești, te aștepți ca și cei din jur să te perceapă la fel. Orice percepție însă diferă de la o persoană la alta.

I. B.

O EMOȚIE ÎNVĂȚATĂ

Jn topul universal al temerilor, aceea de a vorbi în public sau glassofobia ocupă un loc de cinste. Așadar, în viziunea scriitorului și actorului Jerry Seinfeld, "la o înmormântare, majoritatea oamenilor ar prefera să fie în sicru decât să spună necrologul". Îmi amintesc și eu că era un adevărat coșmar să vorbesc în fața clasei, deși îmi pregăteam conștiincios și temeinic temele. Nu de puține ori, din cauza angoasei de a vorbi în public am avut de pierdut.

Dacă se tem sau nu să vorbească în public și ce emoții îi încearcă, ne-au spus elevii claselor a VII-a și a VIII-a de la Gimnaziul din Chiperceni, Orhei.

Gabriela ARHIRII, cl. a VIII-a: Eram prin clasa a III-a. La un concurs de poezie în limba franceză trebuia să recit o poezie. Am ieșit în fața publicului, am spus titlul poeziei și m-am oprit văzând ochii mari și atenți ai profesorilor, colegilor, părinților. Nu-mi dădeam seama ce se întâmplă cu mine, eram copleșită de

emoțiile nu m-au lăsat să bucur auzul oamenilor care mă priveau. Mi-a părut foarte rău, iar lacrimile mi-au inundat față.

Victor DECTEAR, cl. a VII-a: Mi-s-a întâmplat să uit un cîntec aproape în întregime, am avut mare noroc de prietenul meu, care cînta cu mine pe scenă, și treptat mi l-am amintit.

N-am avut experiențe neplăcute în ce privește uitarea cuvintelor, a discursurilor, a poezilor. Pe scenă am un secret, ca să nu uit cuvintele și să nu mă sfieșc, mă uit la o persoană cunoscută.

Maria VRABII, cl. a VII-a: Nu mi-s-a întâmplat să mă fac de rușine în fața publicului, deoarece mă pre-gătesc din timp și, înainte de a ieși pe scenă, repet ce am de spus de câte ori am posibilitatea.

Maxim MUNTEANU, cl. a VIII-a: Nu mi-s-a întâmplat așa ceva, deoarece nu săt timid, am o memorie bună și mă străduiesc să nu privesc spre public.

Valentina SAVCOVA, cl. a VII-a: Ca fiecare adolescent, am mari emoții cînd trebuie să spun ceva în fața publicului, însă de fiecare dată cînd am vreun concert, vreun spectacol, fac repetiții în fața o-glinzii pînă văd că îmi place evoluția mea.

Vera VARVARI, cl. a VIII-a: De fapt, echipa de public e ceva firesc, să uit câte ceva de emoții mi se întâmplă și mie. Totuși, cînd eram mai mică, emoțiile mă copleșeau mai repede. Cînd eram în centrul atenției, față mă trăda: nu era nici roz, nici roșie, ceva intermediar. Mîinile îmi tremurau, ochii priveau speriată peste tot, mă simțeam pierdută. Acum îmi controlez mai bine comportamentul, deși nu de fiecare dată reușesc să-mi stăpînesc emoțiile.

Veronica GODOROJA, cl. a VIII-a: Îmi amintesc că am ieșit în fața clasei să recit o poezie. De emoții, am uitat ce aveam de spus, așa că mă uitam la colegi și parcă aşteptam că cineva să mi-o amintească.

Rodica CUCU, cl. a VII-a: Spun cu mîndrie că nu mi-e frică de public.

MULȚUMIT DE RĂSPUNS

Fotografie: Valerie TUDOR

emoții. Atunci m-am uitat spre buna mea profesoară și mi-am revenit.

Daniela ROȘCOVANU, cl. a VII-a: Mie nu-mi e frică să fiu în centrul atenției. Dar, ca fiecare om, nu de fiecare dată pot scăpa de emoții. Fiind la un concurs raional, trebuia să recit o poezie de M. Eminescu, însă

Pentru NOI – Elena LEAH
Chiperceni, Orhei

Rubrică susținută de Elena BANARI, magistru în filologie

VENI, VIDI, VICI

ETAPA a IV-a

I. Scrieți formele de plural ale substantivelor omonime la singular, cu fiecare din ele alcătuți câte un enunț: *buton, fus, cor, vară, master.*

II. Determinați *sensul propriu și sensul figurat* al expresiilor date în baza următorului exemplu: *a plăti cu dobândă.*

Sensul propriu: a plăti datoria bânească, plus dobândă cuvenită.

Sensul figurat: a plăti pentru o greșeală cu vîrf și îndesat.

A-și da ochii peste cap; a avea spatele tare; a sparge cuiva casa; a pune la zi; a se îmbrăca de paradă.

III. Continuați strofa:

*Cît trăim pe-acest pămînt
Mai există ceva sfînt:
.....
.....*

Numiți poezia și autorul ei. Ce temă abordează această poezie? Enumerați 5 placete de versuri ale poetului și 5 cărti de publicistică. Ce activitate desfășoară în prezent?

IV. Redactați un microeseu, pornind de la ideea identificată în următoarea afirmație: *Ti-ai făcut un plan, grăbește-te să-l înfăptuiști; o amînare poate să-l compromîtă.* (Lucanus)

Volum – jumătate de pagină.

Vă dorim succes!

Așteptăm răspunsurile timp de 20 de zile de la apariția revistei.

Răspunsurile corecte la etapa I:

I. Se vor considera potrivite următoarele sinonime pentru îmbinările de mai jos:

prieten adevărat – sincer, devotat, credincios, bun; talent adevărat – autentic, incontestabil, înăscut; cafea adevărată – originală, veritabilă, naturală; caz adevărat – veridic, real; dragoste adevărată – curată, sinceră, pură; om adevărat – sincer, deschis, franc, leal, loial.
Ex.: Dimineata îmi place să beau o cafea naturală.

II. Variantele corecte sunt: *în nici un caz; candidat la admitere; de ce rîzi; stația terminus; a examina o chestiune; suferă grozav; la noi se obișnuiește; a reține /a rezerva o cameră; a-i face morală cuiva; dicționar destinat elevilor.*

Ex.: Mi-am rezervat o cameră într-un hotel luxos din Paris.
Celelalte variante sunt calcuri/calchieri.

III. Mihai Cimpoi este renumitul eminescolog basarabean care afirmă: *Cu Eminescu am obținut o demnitate estetică și etică, pe care nimeni și nimic n-o mai clintesc din loc.* Marea lui întîlnire cu literatura română a avut loc pe cînd era student la Facultatea de Filologie a USM (1960-1965) și la cea a Universității din Cernăuți. A deținut funcția de președinte al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova din septembrie 1991 pînă în octombrie 2010. În acest răstimp s-a implicat plenar în dezvoltarea literaturii, a avut o contribuție deosebită la procesul de renaștere națională și la promovarea operei lui M. Eminescu. A pus accentul pe proiecte, programe interculturale, transfrontaliere, cultural-locale, regionale. Volumele de critică literară ce vizează opera lui Eminescu: *Narcis și Hyperion, Căderea în sus a Luceafărului, Spre un nou Eminescu, Plînsul Demiurgului, Mă topesc în flăcări etc.* În anul 1992, la propunerea Consiliului profesoral al Facultății de Științe ale Comunicării, Senatul Universității Da-

nubius din Galați i-a conferit dlui academician Mihai Cimpoi titlul de *Doctor Honoris Causa*.

IV. Oare pe cine nu-l cuprinde, măcar o dată, duioșia pentru locul unde măci este sau a fost odată școală? Acolo unde am intrat pentru prima dată în freamătușul de copii fricoși și bucurosi în același timp. Acolo am descoperit un labirint unde se nasc luminile; am trăit, poate, cele mai emotionante clipe alături de colegi și de profesori.

Pentru mine, Liceul Teoretic Nestor Vornicescu a fost și două familie. Colegii mi-au fost frați și surori, iar profesorii – părinți spirituali. Împreună am depășit toate obstacolele și ne-am bucurat de surprizele vieții. Emotionante și pline de farmec au fost sărbătorile de *Anul Nou, Dragobete, Balul Bobocilor*, pe care le-am petrecut în liceu. E deja o tradiție, ca în fiecare an, să organizăm concursuri care au drept scop ajutorarea unor familiilor nevoiașe din sat. E ceva deosebit, deoarece reușim să îmbinăm utilul cu plăcțul.

În anul acesta am avut parte de o experiență unică: cu ocazia Zilei profesorului am ținut ore în locul dascălilor care au fost, pentru o zi, elevi. Pe unii această experiență i-a ajutat să-și aleagă drumul în viață.

Pot spune că, zi de zi, am parte de clipe de neuitat alături de colegi... și, chiar dacă viață ne va îndrepta pe cărări diferite, sunt sigură că ne vom reîntîlni peste ani și vom depăși firul anilor de liceu – cei mai frumoși ani ai vieții.

Victoria BUGA
Lozova, Strășeni

Rezultatele etapei I:

38 de puncte (10,9,10,9) au acumulat: Veronica BUGA, Doina MANIC, Lozova, Strășeni.

36 de puncte au acumulat: Lucia BUTNARIUC (9,9,10,8), Ciuciulea, Glodeni; Lucia CHIRIȚĂ (10,9,9,8), Ignătei, Rezina; Vlad GANUȘCEAC (9,10,9,8), Edineț.

35 de puncte a acumulat: Ana-Maria EREMIA (10,8,8,9), Colibași, Cahul.

34 de puncte au acumulat: Vasilisa CIOBANU (8,8,10,8), Pruteni, Fălești; Iulia POPA (9,7,9,9), Ana POPA (9,7,9,9), Iustin ANDONIU (9,8,9,8), Dumitru USATIU (9,8,9,8), Ciricău, Florești; Gabriela DOBREA (9,8,9,8), Cetireni, Ungheni; Valentina MIHALCIUC (9,8,9,8), Susleni, Orhei; Felicia COJUHARI (10,7,9,8), Holercani, Dubăsari; Natalia POCIUMBAN (9,8,10,7), Cobani, Glodeni; Ionela BEJENARU (9,7,9,9), Butești, Glodeni; Valeria GUȚULEAC (8,9,9,8), Cantemir.

33 de puncte au acumulat: Ion ROȘU (9,8,9,7), Ciricău, Florești; Mihaela DODI (8,8,9,8), Daniela GORGOS, (8,8,9,8), Susleni, Orhei.

32 de puncte au acumulat: Alina ROTARI (8,8,9,7), Holercani, Dubăsari; Mihaela PATRAȘCO (8,7,9,8), Ciricău, Florești.

31 de puncte au acumulat: Romina HORNET (8,8,8,7), Colibași, Cahul; Tatiana PRISACARI (7,7,9,8), Chișcăreni, Singerei; Silvia MUNTEANU (8,7,8,8), Susleni, Orhei.

29 de puncte au acumulat: Veronica ROȘCA (5,8,8,8), Cristina IACONI (8,7,7,7), Colibași, Cahul.

28 de puncte au acumulat: Daniel BRIA (8,7,6,7), Mihaela UNGUREANU (2,8,9,9), Colibași, Cahul.

22 de puncte a acumulat: Doina STÎNĂ (2,4,8,8), Gura Galbenei, Cimișlia.

Dăm publicitații doar numele participanților care au acumulat minimum 22 de puncte. La bilanțul general însă vom ține cont de punctajul tuturor participanților.

Rubrică susținută de Andrei MUNTEANU, doctor în biologie, profesor universitar

SOL LUCET OMNIBUS

ETAPA a IV-a

1. Care sunt asemănările și deosebirile dintre stâncuță și cioara grivă?

2. Care specie de plante din genul floarea-soarelui se cultivă la noi? Caracterizați-o succint.

3. Care specii de plante formează baza meliferă pentru albi în lunci și bălti?

Așteptăm răspunsurile timp de 20 de zile de la apariția revistei.

Răspunsurile corecte la etapa I:

1. *Nautilus*, moluscă nectobentonică, face parte din marea familie a cefalopodelor, cu cochilia exterană spiralată, cu corpul închis într-o scoică împărțită în mai multe compartimente spiralate. Nautilus ocupă doar cavitatea finală din cele 35-38 de camere. Peste o lună de creștere nautilul își închide compartimentul, construindu-și altul. Toate camerele sunt unite printr-un orificiu tubular, un sifon, care asigură circulația gazului în tot cuprinsul cochiliei. Cînd molusca urcă, umple compartimentele cu azot, ce asigură ascensiunea spre suprafață, iar pentru a se cobori la adîncimea de 100-600 metri – le umple cu apă. Se hrănește cu crustacee și pești în stare de putrefacție sau slabite. În prezent sunt cunoscute 3-6 specii care populează estul Oceanului Indian și Oceanul Pacific.

2. *Bambus*, gen de plante arboriscente din familia gramineelor, cu tulpina dreaptă, lemoasă, cilindrică gălăză pe dinăuntru. Bambusul crește pînă la 35-40 metri înălțime. Se deosebește printr-o creștere rapidă (0,75 m în 24 de ore). Tulpina fiind rezistentă este folosită în construcție și ca unealtă de pescuit. Fiecare grup sau clon de bambus în decursul multor ani nu înfloresc, iar după ce înfloresc și fructifică, de obicei, pier. Lăstarii tineri ai unor specii sunt folosiți în hrană. Sunt cunoscute cca 80 de specii răspîndite în estul și sudul Asiei.

3. Ozonul are capacitatea mare de oxidare. În concentrații mari ozonul afectează căile de respirație, plăminii și membrana mucoasă, influențează negativ asupra organelor de reproducere masculine a tuturor speciilor de animale. În doze mici ozonul are o influență profilactică și terapeutică asupra organismului și se folosește în medicină. Dezactivează bacteriile, virusii și distrugе sporii.

Punctajul acumulat de participanți la etapa I:

30 de puncte (10,10,10) au acumulat: Doina MANIC, Veronica BUGA, Lozova, Strășeni; Vlad GANUȘCEAC, Edineț.

28 de puncte (9,9,10) a acumulat: Cristina VREMES, Lozova, Strășeni.

26 de puncte (10,6,10) a acumulat: Mihaela STICEA, Cobani, Glodeni.

20 de puncte (0,10,10) au acumulat: Rita ANDREV, Dorina BOȘCĂNEANU, Valentina CHICERMAN, Felicia COJUHARI, Doina CÎRNUȚ, Oxana DARII, Tatiana POPUȘOI, Maria PORUBIN, Elena ROȘCA, Felicia SÎRBU, Parascovia GRIGORAȘCENCO, Holercani, Dubăsari; Maria BEŞLEAGĂ, Daniela COREȚCHII, Arina GÂLCA, Doina LECA, Nina SCAUN, Ana-Maria SCAUN, Olga SMOCVINA, Victoria ZETU, Dubăsari.

Dăm publicitate doar numele participanților care au acumulat minimum 20 de puncte. La bilanțul general însă vom ține cont de punctajul tuturor participanților.

ALINIERE

Fotografie: Valerie VOLONTIR

OPERA ÎNTRUNEŞTE TOATE MUZELE

DE VORBĂ CU ION PAULENCU, INTERPRET DE OPERĂ, FOLCLORIST

*D*omnule Ion Paulen-
cu, am vrut să vă
găsesc ieri, dar mi s-a spus
că sunteți la Cernăuți, în U-
craina. Mergeti des încolo?

— Cît trăia mama, mă du-
ceam la ea în fiecare săptă-
mînă, acum vin la Adâncata,
satul meu de baștină din re-
giunea Cernăuți, cam o dată
pe lună, cînd mă apucă do-
rul de fratele meu. Mă duc să
mă mai îmbib de culoarea
noastră națională, care, cu
părere de bine, se mai păs-
trează acolo, deși, pe parcursul
a mai mult de 200 de ani, am trăit numai 22 de ani
în țara noastră românească.
Au venit sovieticii și i-au zis
satului nostru Glubokoe, iar
ucrainenii îi spun acum Hlibo-
ka. Iată cum s-a ajuns de
la Adâncata la ceva cu "hliba",
adică un fel de *dîmb*. Așa este urmărit scopul de
a-i face pe români din această
regiune a Ucrainei să-și uite istoria. Din Noua
Suliță au făcut Novoselița,
despre Valea Cosminului
spun că este o denumire în
memoria... unui partizan. Im-
periile vor să răstoarne istoria.
Înainte oamenii de la ța-
ră mai opuneau rezistență,
nu se lăsau manipulați, dar
azi puțini se mai intereseză
de trecutul neamului, de tradi-
țiile și obiceiurile strămoșilor.

— O asemenea nepăsare a ajuns și printre tinerii
din regiunea Cernăuți?

— Tineretul de azi este educat de acei care au trăit în
tempul sovietic și sunt molipsiți de sindromul comunismului.
Oare nu-i o prostie ca, timp de vreo 20-25 de ani, lu-
mea noastră să se certe la cuțite: ce limbă vorbim – moldo-
venească sau română? Vin unii ruși de la Moscova și
ne spun: "Măi, oameni buni, voi vorbiți românește și sun-
teți români!". Moldoveneasca este o limbă inventată de
ideologii lui Stalin, după ocuparea acestor pămînturi
românești, ca să ne facă să credem că nu suntem de un
neam cu cei de pește Prut.

Tineretul de azi nu este întotdeauna educat în stil na-
țional, românesc. Spun asta cu mare părere de rău. Iar
tinerii din satul meu sunt foarte alintăți. Explic de ce. La
Adâncata, toți localnicii confectionează rochii de mireasă,
pe care le vînd în foarte multe țări ale lumii. Sunt aco-
lo cinci fabrici de confectionat rochii pentru mirese. Ele
apărțin nu oligarhilor, ci țărănilor simpli, țărani care se
trezesc dimineață, hrănesc găinile, rațele, vaca, apoi
merg la fabrică să vadă cum muncesc angajații lor. Fie-

Fotografie: Mihai POTÂRNICHE

care fabrică are căminul și
cantina ei. Țărani de la Adâncata sunt oameni cu bă-
nărit, dar bogăția materială duce la sărăcie spirituală.
Am vorbit cu cîțiva consăteni, cei mai bogăți, să mă ajute
cu bani ca să fac un film despre tradițiile nupțiale ale
neamului nostru. Nici nu vor să audă! Totuși, i-am con-
vins pe cîțiva tineri, inclusiv un fost elev al meu, care
acum e șeful Casei de Cultură, Nicușor Semeniuc, să
mă ajute la organizarea unei nunți adevărate, ca să pot filma conăcăriile, orațiile, iertăciunile, cîntecele
nupțiale... pentru a le arăta tinerelui de azi. Filmul a-
cela va fi o revoltă a mea. După ce vor privi tradițiile
noastre nupțiale, oamenii au să spună: "Vai, dar noi
ce am făcut în acești ani?!" Ce a rămas din nunțile
noastre? Doar beție și "Amar!", beție și "Amar!"... Dacă mă ajută Dumnezeu să fac filmul acesta aşa cum
vreau eu, va fi un fel de revoluție culturală.

— Un film despre tradi-
țiile nupțiale la moldoveni?

— Da, dar tradițiile noas-
tre nupțiale sunt bazate pe
filozofie, pe cumsecădenie,
pe hănicie, pe omenie, pe
cultură. Sunt niște lucruri ex-

traordinar de sfinte! Mi-au zis unii: dar ce ai de arătat
despre o nuntă într-un film de o oră? Le-am spus: "Dom-
nilor, eu nu știu dacă vor fi suficiente două ore". Cînd
le-am descris tablourile de la început și pînă la sfîrșit, au ră-
mas trănsiți. Nici nu știu că au existat asemenea tradiții.

— De la interpret de operă, la regizor de film? Lu-
mea vorbește că sunteți și un meșter de toată mîna, că
ați lucrat chiar și ca cizmar...

— Părintii mei au fost oameni bogăți, am avut crîșma
noastră, păduri de stejar, de fag, vite, argăți, dar au ve-
nit "eliberatorii" și ne-au luat toate acestea, după care
am trăit o copilărie foarte grea. Cînd m-am dus în clasa
întîi, mama nu a avut 20 de copeici, ca să merg la frize-
rie. M-a tuns ea cu foarfecete, dar a făcut-o stîngaci, căci
rămăseseră rînduri pe capul meu. Ceilalți copii mă
arătau cu degetul: "Kulak! Kulak!". Mama zicea: "Taci,
taci, rabdă și învăță". Și ea plingea, și eu plîngeam...

Sigur că a trebuit să învăț și face de toate. Pînă la
prînz, mergeam la școală, iar după lectii – la colhoz, ca
să lucrez în locul mamei, căci ea venea acasă să spele,
să pregătească de-ale gurii. Munceam la prăsit sfeclă.

Fiecare colhoznic avea cîte două rînduri. Eu, mic fiind, rămîneam în urmă. Odată, cînd colo, văd că rîndurile mele sînt pe alocuri prăsite. Încaintea mea, prășeau două vecine de-ale noastre, care mă ajutau să le ajung. Iarna, după lectii, mergeam la tăiat pădure. Făceam un ban, ca să am cu ce mă îmbrăcă și încălță cînd va veni Paștele, căci mama nu reușea, avînd trei copii rămași orfani de tată.

Situatia m-a învățat să mă descurc în toate împrejurările. Știu chiar și să sudez. Poarta și gratiile de la ferestrele casei mele eu le-am sudat. Și ca lemnar pot face lucruri care mi-s dragi. Iar cizmar am fost de la 19 pînă la 26 de ani în satul meu de baștină, după care am venit la Conservator. Făceam încălțăminte pentru mire și mireasă. Și azi îmi fac încălțăminte din piele dubită de mine. Încălțăminta mea se poartă de zeci de ori mai bine decît cea din magazine.

— Dar de ce atî venit atî de tîrziu la Conservatorul din Chișinău?

— Pe cînd aveam vreo 18 ani, luam locul întîi la toate concursurile de interpreți populari pentru tineret din regiune. Odată, mi-au zis să merg și la Kiev. Trebuia să interprez două cîntece românești și două ucrainene, dar acolo, un regizor naționalist îmi spune că voi cînta doar unul în ucraineană. M-am supărat și am zis că în ucraineană vor cînta ucrainenii, iar eu voi cînta în română. N-a vrut și am ieșit. Mă vedeșeful din regiunea noastră și mă întrebă de ce nu-s la repetiții. După ce i-am explicat ce s-a întîmplat, el s-a dus la acel regizor și l-a convins că eu trebuie să apar pe scenă. Am interpretat un cîntec în ucraineană și o doină de-a noastră, de tremura Teatrul de Operă din Kiev. A rămas nedumerit chiar și acel regizor, cînd a văzut că am fost chemat de 12 ori la bis. După aceea, s-a apropiat cineva de mine și mi-a zis să merg numaidecît la Conservatorul din Kiev. M-a dus șeful cu care venisem din regiunea noastră. M-a ascultat Mikola Kondratuk și o doamnă, care, la urmă, mi-a spus că vocea mea e un boț de aur, dar aurul acesta va fi mai bine prețuit la Chișinău. De la zece ani cîntam în corul bisericesc și sătenii vedeau în mine un viitor dirijor al acelui cor. Mă căsătorisem. Dionis Banaru, care mă învăța teoria muzicii, dar mi-a fost și profesor de fizică, a insistat totuși să susțin admiterea la Conservatorul din Chișinău.

La început, văzind că sînt de 26 de ani, profesorii de la Conservator nici n-au vrut să mă asculte. Am ieșit și, supărat, am văzut o sală de clasă deschisă. Am intrat acolo și, cînd am pornit cu vocea mea o doină, au țîșnit cu toții în corridor că guzganii: "Cine cîntă?". "Eu, acela pe care nu vreți să-l ascultați...". Mi-au zis să vin și două zi. S-au sfătuat cu reprezentanți de la Ministerul Culturii. Le-au spus că, dacă ei consideră că am talent, să mă ia. Așa am ajuns la studii.

— De ce atî zis că mama Dumneavoastră trebuia să crească trei copii rămași orfani de tată?

— Tatăl meu a murit pe cînd aveam patru ani, Toderică, fratele meu – doi ani și o jumătate, iar sora mea, Maria, Dumnezeu s-o ierte – 8 ani. Într-o dimineață, a venit raza sovietică și soldații au luat toti bărbații din sat. Pe tata l-au ridicat de la masă și dus și fost. Mai tîrziu, am aflat că a fost înmormînat în lagărul dislocat în curtea uzinei de tractoare din Harkov. Acolo sînt înmormînați peste 20 de mii de români. Ei au fost arestați pe motiv că sînt naționaliști ucraineni. Tata avea înălțimea de doi metri și șase centimetri, cîntărea 120 de kilograme și era tare ca un taur. La crîșmă, oamenii îl rugau: "Măi Gheorghe,

arată-ne cum ridici butoiul de o sută de kile și-l pui pe masă". O făcea. Tata cînta foarte frumos la caval și la frunză. Dar bărbații voinici nu suferă mizeria și în lagăr a fost primul om din sat care a murit. Stătea cîte 70 de oameni în baracă. Cînd a murit, avea doar 58 de kilograme...

— De unde știți aceste lucruri?

— Un consătean de-al nostru, care avea pe atunci doar 16 ani, a fost și el dus în acel lagăr. Încainte de a muri, tata i-a dat un schimb de cămăși și izmene, banii care îi mai rămăseseră și i-a spus: "Mitruță, eu am să mor și te rog, dacă ai să ajungi acasă, să povestesci soției mele cum s-a întîmplat". L-a mai rugat ca, din banii rămași, să ia, peste trei zile de la moarte, pateuri și să dea celor din baracă de sufletul lui. Dacă aveai bani, puteai să-i dai cuiva printre gard și să-l rogi să-ți cumperi pateuri din oraș. Tata nici nu știa că Mitruță va fi gine-rele lui...

— De cînd cîntați la Opera Națională?

— Din 1972, de cum am terminat studiile.

— La care rol de operă interpretat de Dumneavoastră țineți cel mai mult?

— La toate, pentru că interprez cu suflet orice rol, oricăr de mic ar fi, dar îmi dau trupul și sufletul pentru *Faust* din dramaturgia lui Goethe. Numai acolo un actor adevărat poate demonstra cît de mare este el. Ați obser-vat vreodată cum o floricică rupe asfaltul și crește în sus? Așa am fost și eu, în perioada sovietică, prin "asfal-tul" antinațional de la Teatrul de Operă. Doamne ferește să se audă acolo ceva românește! Erau acolo multe le-pre, iar una – chiar clasică. Deși are un nume de familie românesc, mereu se răstea: cum de îți permîți să nu vorbești rusește? Odată, m-am apropiat de el pe la spa-te și i-am spus: "Bună dimineață" în germană. A făcut ochi de om nebun: "Ce-i cu tine, măi?". I-am răspuns că, dacă nu mi se permite să vorbesc în limba mea maternă, voi vorbi în germană, engleză sau franceză, că eu știu foarte multe limbi.

— Credeți că mai are perspective opera, ca gen de artă?

— Da. Este cel mai frumos gen de artă, în ea întîlnesci toate muzele: muza cîntecului, muza poeziei, muza muzicii, muza picturii, muza luminii... Eu aş îndemna lumea mereu: mergeți la operă, fugiți de manelete – cancelul culturii noastre.

— Sînteti și profesor la fostul Conservator. Ce v-ar plăcea să le spuneți studenților?

— Să nu fie leneși. Să-și educe și să-și păstreze dem-nitatea, dar și sentimentele naționale. Totuși, asta nu înseamnă să se facă opincari. Nu mai vreau să văd tineri ieșind pe scenă în opinci, motivind că acesta este stilul nostru național. În 1914, mariile Șaleapini și ieșit pe scena operei din Petersburg în rolul lui Ivan Susanin încălțat în opinci. În viață, Ivan Susanin a fost un om simplu, sărac și purtă opinci. Totuși, directorul teatrului l-a prins pe Șaleapin în culise și i-a interzis să apară încălțat în opinci: "Nu faceți națiunea rusă de rușine". Era cu o sută de ani în urmă, cînd multă lume de pe globul pămîntesc mai purta opinci. Azi, e mileniul trei, cu lume modernă, dar noi facem hafîrul dușmanilor noștri, care vor să ne știe lumea de opincari.

Pentru NOI – Gheorghe BUDEANU

Rubrică îngrijită de Ioan ALBU

BOTEZUL DOMNULUI

19 ianuarie

În Iordan botezîndu-te Tu, Doamne, închinarea Treimii s-a arătat; că glasul Părintelui a mărturisit Tie, Fiul iubit pe Tine numindu-Te, și Duhul în chip de porumbel a adeverit întâiarea cuvîntului. Cel ce Te-ai arătat, Hristoase Dumnezeule, și lumea ai luminat, slavă Tie.

Jn suita celor 12 sărbători importante creștine se numără și Botezul Domnului (Boboteaza). Sărbătoarea este menită să reamintească cele petrecute la apă Iordanului, încainte ca Iisus să păsească în viață publică, la împlinirea vîrstei de aproximativ 30 de ani. Întrucît în această zi Iisus s-a prezentat pentru prima dată în lume, sărbătoarea se mai numește și *Epiianie, Teofanie, Arătarea Domnului*.

Evenimentul Botezului este descris de către toți evangheliștii. Matei ne relatează că Iisus a venit din Galileea la rîul Iordan unde boteza Ioan Botezătorul, cerind să fie și el botezat. Ioan i-a zis: "Eu am trebuință să fiu botezat de Tine și Tu vii la mine", iar la răspunsul lui Iisus că așa se cuvine, a fost botezat în cele din urmă de către Ioan. Boboteaza este o manifestare a celor trei componente ale Treimii: Fiul se botează în Iordan de către Ioan, Duhul Sfînt se co-

boară asupra lui Iisus în chip de porumbel, iar Tatăl din cer îl declară ca fiind Fiul său.

În ajun, preotul sfîntește casele cu apă care a fost sfîntită în dimineața aceea după liturghie. Oamenii țin post negru pînă ce vine preotul și beau întîi din această apă sfîntită. Preotul este precedat de copii îmbrăcați în camăși albe, sunînd din clopoței, deschizînd calea preotului și strigînd Kyrie Eleison (Doamne miluiește).

În ziua de Bobotează, după liturghie, preotul împreună cu enoriașii fac o procesiune spre un lac, rîu sau vreun izvor, pentru slujba Sfințirii Apelor. Dacă este frig, se pregătește o cruce de gheăță, pentru a marca locul slujbei și la sfîrșit preotul aruncă în apă o cruce de lemn, iar feciorii satului se aruncă să o scoată, chiar dacă este ger.

CALENDAR CREȘTIN-ORTODOX

FEBRUARIE

12 Soborul Sf. Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur.

15 ÎNTÎMPINAREA DOMNULUI.

24 Duminica Vameșului și a Fariseului. Sf. Mc. Vlasie; Sf. Teodora Împărăteasa; Cuv. Dimitrie; Sf. Vsevolod.

Rubrică susținută de Daniela CODREANU

COTIDIANA NOASTRĂ ARENĂ

Un coleg al meu de liceu, în drum spre casă, se amuză privind indiscret în casele oamenilor, remarcă chiar uneori că draperile au fost schimbate recent în cureauț locuință. Astăzi cred că ar interpreta gestul său că o dovedă de proastă creștere. "Educația unui popor se judecă după ținuta de pe stradă. Văzînd grosolania pe stradă, fiu sigur că o vei găsi și în casă".

Mai priviți o dată în oglindă încainte de a ieși din casă: chiar dacă dați o fugă pînă la colțul străzii, fiți curat, îmbrăcat decent. Nu vă ridicăți ciorapii, nu vă pieptănați, nu vă retușați machiajul sau nu vă ștergeți pantofii în văzul tuturor. Căutați un loc mai retras pentru asta.

Urmăriți și mișcările pe care le faceți. Ele trebuie să fie firești, nu gesticulați fără rost, nu cîntați ciurea, nu clergați îmbrîncind lumea în calea voastră, nu loviți trecătorii cu pachetele pe care le posedăți sau cu vreo umbrelă pe timp de ploaie. Dacă din întîmplare loviți pe cineva, nu ezitați să spuneti politicos "vă rog să mă scuzați", iar răspunsul pe care ar fi indicat să-l auziți este "nu face nimic!".

Nu insistați cu privirea asupra unei persoane, fie vi se pare foarte frumoasă sau, mai grav, infirmă, neputincioasă. Chiar dacă înfățișarea cuiva vi se pare mai excentrică, deocamdată, încercați să vă abțineți de la comentarii cu glas tare. Nu trageți cu urechea și nu interveniți în discuții chiar dacă subiectul vi se pare curios, siropos. Nu vă întindeți la vorbă în plină stradă!

Altă greșală, frecvent întîlnită este aruncatul gunoiului, resturilor de mâncare. Nu este indicat să mîncăm pe stradă, însă, din lipsă de timp, apelăm uneori la serviciile oferite de gheretele cu dulciuri, gustări. Oricât de flămînzi că fi, mîncăți cele procurate așezat pe o bancă.

Mersul pe stradă implică niște reguli. Dacă sunteți în grup, aveți grijă să nu ocupați tot trotuarul. Nu mergeti alături mai mult de trei persoane. Dacă din grupul de trei persoane face parte un copil, el trebuie să fie plasat între cei doi adulți, iar

dacă aici vor fi doi copii, aceștia vor sta în stînga și în dreapta adulțului. Ideea este să nu lăsăm copiii din mînă pe stradă. Dacă apare un pasaj la un moment dat sau dacă trotuarul se îngustează, sau dacă fluxul de pietoni vă obligă să vă despărțiți de persoana pe care o însoțîți, nu uități cîteva reguli: femeia trece încaintea bărbatului, cel în etate încaintea tîrnăului, superiorul încaintea subalternului. Însă există și exceptii: la o trecere periculoasă, bărbatul își va proteja însoțitoarea, întinându-i mâna pentru a o sprijini. Bărbatul trebuie să ofere în orice moment ajutorul unei femei necunoscute.

Vînd-nevrînd, în stradă poți asista la certuri, bătăi. Nu-ți irosi timpul, căută-ți de drum! În schimb, dacă ești martorul unui accident, dacă te pricepi, dă o mînă de ajutor. În caz contrar, apelează la serviciile de urgență.

Ilustrație: Alexandru DIMITROV

Ion DRUȚĂ

ale sale. Felcerul fierbe de emoții.
– Hai dar, permisul, că nu mai pot aștepta...
– Nici un permis.

– Cum așa? De ce?

– Domnul Nicolau a zis că nu are loc. Nu există așa ceva.
– Cum nu există, domnule!?

Cum nu există, cind eu, uite-mă, stau aici în fața dumitale în carne și osse, mă numesc Nicolau, vă pot arăta documentele, e o confuzie la mijloc, ori n-ai înțeles despre ce este vorba... Vă rog să mai formați o dată numărul său de telefon și dați-mi receptorul... Mă las, iată, în genunchi...

Portarului îi se face milă de om. Mai sună o dată.

– Mii de scuze, domnule Nicolau, dar vizitatorul tine neapărat să vă vorbească. Poftim receptorul.

– Nicușor, dragul tărei fecioare! Hai vin reperjor să te strîng la piept...

Din receptor picau cuvinte grele, amare și reci că gheata.

– Domnule... sau tovarășe, cum vă numiți acolo, cătă format greșit... Nu vă cunosc și nici nu sunt curios să vă cunosc...

– Cum nu mă cunoști, mă băiete, cind eu, din prima ta frază, bă chiar după primul cuvânt... mi s-a tăiat răsuflarea... mi s-au umplut ochii de lacrimi... cu adrevărat... singele, după cum se știe... opă... dem o dată...

Ce mai faci, pe unde ești, bunul meu prieten din anii copilăriei noastre?

Mult aș fi vrut să ne mai ve-

nosc și, prin urmare, rog să nu mă mai deranjezi la telefon. Sunt ocupat.

O zi întreagă a stat felcerul Nicolau la poarta ministerului, aşteptând cind funcționarii vor termina ziua de muncă. Nicușor a ieșit printre ultimii. S-a întrebat spre mașină. A deschis portiera. – Nicușor, dragul tărei fecioare...

– Domnule! Nu vă cunosc și vă rog să mă lăsați în pace. Dacă insistăți, voi fi nevoit să apelez la jandarmi.

– Ce jandarmi, mări băieri, cum pot interveni jandarmii între un tată și un feier!!

– A urcat în mașină. S-a șasezat la volan. A pornit motorul și a plecat...

* * *

*D*e, așa e viață. Trădătorii au fost în Horodiștea ceea de demult, pesemne, or mai fi fiind ei și ciți, dar au fost și dintre cei care, nicidcum, nici cind, pentru nimic în lume nu au acceptat trădarea.

*C*e mai faci, pe unde ești, bunul meu prieten din anii copilăriei noastre?

Mult aș fi vrut să ne mai ve-

nești, să adaugă un șiur de pagini noi care, sper, vor fi primite cu aceeași bunăvoie. Aceste cărău curiente am socotit de cuvintă să vi le spun în pragul casei, nante de-a deschide ușa și să vă invita să mai intră pe la mine.

Zile senine și spor intru toate!

Prozatorul și dramaturgul Ion Druță (n. 3 septembrie 1928, s. Horodiște, jud. Soroca) a absolvit școala de Silvicultură și Cursurile Superioare de pe lingă Institutul de Literatură Maxim Gorki al Uniunii Scriitorilor din URSS.

Operele sale, adunate în patru volume, *Frunze de dor, Balade din cîmpie, Ultima lună de toamnă, Povara bunătății noastre, Clopotnița, Horodiște, Întoarcerea făinii în pămînt, Biserică Albă, Toiagul păstoriei* și a. fac parte din fondul de cură al literaturii naționale.

În 1967, pentru piesa *Casa Mare, nuvelă, Ultima lună de toamnă și romanul *Balade din cîmpie* (prima parte a diologiei *Povara bunătății noastre*) s-a învrednicit de Premiul de Stat.*

Publicăm nuvela *De dragul frumosului* prezentată de autor în exclusivitate pentru revista *NOU*.

DE DRAGUL FRUMOSULUI ÎN PRAGUL CASEI

*P*ea la mijlocul secolului trecut, în primăvara lui '51, cînd, împreună cu poetul Andrei Lupan, intrasem la redacția revistei "Octombrie" și a fost semnată pentru tipar prima mea povestioară, "Problema vieții", unică mea creație care către redacție a fost dacă voi putea, după publicarea nuvelei, să revin pentru a mai schimba căte ceva pe colo. Âu și cu toții de începătorul care, înainte de a-și fi vrăzit bucața publicată, deja se gîndește ce-ar mai putea schimba el acolo. Cum răsetele s-au potolit, a răspuns Lupan în numele tuturor:

– Poti reveni ori de câte ori vei dori.

De-a lungul vietii, tot revin și revin la cele scrise. Completează, schimb strucțura, uneori titlurile, sensurile, accentele. Nemulțumirea de sine, patimă perfecționărilor, este oboclă incurabilă, cu etatele năști și împreună cu ea părăsești această lume. Firește, înțeleg prea bine nedumerirea, chiar supărarea mulților cititori. Ce Dumnezeu, carte-i tipărită, recomandă, citită, conspectată, și, cind acolo, n-ai-o bună, el iar ne punе s-o luăm de la început...

Dragii mei, nu o fac din rea-voință. Cărțile mele pe masa voastră vin gata terminate, recenzate, tipărite, cum s-ar zice, dar pe masă mea de scris, oricite ediții ar fi avut, ele rămân manuscrise, sănăcopii mei, la care mă întorc din vreme în vreme, pentru ai-i întreba ce mai fac, pe unde au ajuns, ce nu le ajunge în viață pe care o duc...

Așa se face că Horodiștea, cu care mulți s-au și obișnuit, de acum încolo se va numi "De la Horodiște, la Ghica-Vodă". Pe lîngă textele vechi, deja cunoscute, se adaugă un șiur de pagini noi care, sper, vor fi primite cu aceeași bunăvoie. Aceste cărău curiente am socotit de cuvintă să vi le spun în pragul casei, nante de-a deschide ușa și să vă invita să mai intră pe la mine.

Ion Druță
Moscova, noiembrie 2012

Pe vienea ceea, în Horodiște copiii celor mai înstăriți, dacă avea cine-i învăță acasă alfabetul și cifrele, nu mai mășteau ei gloduri în clasa a doua, uneori chiar în a doua când a apărut în clasă noastră Nicu Nicolau, fiul felcerului din sat, un băiețel frumusel, curățel, încălțat și îmbrăcat în hainele sale, nu ca noi, desculț și îmbrăcat în niște veciuri ale fratilor mai mari, care însă acum nu le mai puteau purta, nu începeau în ele.

În mijlocul nostru Nicușor părea coborât din altă lume. Avea cioco-lată în ghozdan, în buzunar un gălbenuș de cinci lei cu chipul regelui Mihai că era încă copil. Pe la noi răcind ajungeau monedele de un leu-doi, dar de cinci lei, la aşa ceva nici nu visau buzunarele noastre. Vorba că pînă la război, pe vienea regatului, intelectualii să-testă formau o comunitate aparte, privilegiată. Primeau în medie căteva, șapte, opt ori de lei pe lună, astă în timp ce țăranul, tocmit la săpă sau la coasă, cîștișa doar cincisprezece-doisprezece lei pe zi, și astă numai că tineau prășitul și strînsul, încolo nici că avea unde cîștișa banul cel.

La prima recreație, firește, s-a adunat totă clasa în jurul lui Nicu și începu remuștit iarmaroc din școliile noastre. Ia arătă că ce mai că în ghozdanăș, da în buzunarul celăldăt ce ai? N-ai vrea să schimbi creionul pe două penite? Una e cămășită, dar totuși scrie; astăldă e bună de tot, hai să-ți crăci ce frumos scrie...

Eu eram printre cei cîțiva care nu participau la iarmaroc. În primul rînd, nu prea aveam ce schimbă, în al doilea rînd, nici nu mă pri-ceeam a face schimb în așa fel ca să rămîn în cîștiș. Tot timpul rămîneam în pagubă. Așa stînd lucrurile, sedeam cumințel în bancă de umul singur și cum ședeam, la un moment dat se desprinde Nicu de mijlocul iarmarocului, vine de se oșază lîngă mine și zice:

– Vrei să stăm împreună în bancă?

– Hai.

Și-a luat ghozdanășul, s-a mutat lîngă mine, și mi-a fost unul din cei mai buni prieteni din copilarie. Deseori, după lectii, ne duceam unul la altul să ne mai jucăm. Lui Nicușor, cum i se zicea pestetot, nu-i plăcea jocurile noastre obisnuite – mingea, „turca, trîntă. De obicei, citeam cu glas tare din carte de citire, învățăm pe de rost o poezie sau o povestire, apoi controlam că de bine am înșușit – unul declama, altul urmărea textul din carte. *Miorita, Sara pe deal, Mama lui Stefan cel Mare*, și apoi fragmente de proză – *Hagi Tudose, Soacra cu trei surori*, povesti, ghicitori, balade, imaginile dom-nitorilor. Mai ales ne amuză Vasile Lupu cu cușma ceea a lui turită, înfrumusețată cu o pană de nu se știe ce pasăre...

Mă mir să acum, cu cără dragoste, cu cără înțelepciune se alcătuiau pe otunci cărtile noastre de citire! Erau concepute nu numai pentru instruirea elevilor, ci și pentru lumi-narea părinților noștri necărturari.

Plecăci fiind cu traiul de acolo, îi duceam dorul bunului meu prie-ten și mă tot interesam de soarta lui ori de căte ori numeream în intîlnesc un horodiștean prin alte părți. Din cele afilate, mi se rupea inima de jale. Părintele meu-l ajuta cu nimic, nici nu voia să audă de el. Sărmănat copil, se descurca de unul singur. Eminent fiind, primea bursă, apoi mai cîștișa ici-colo cîte un bănuț, făcînd lectiile tutu-ior nătăriilor din vechea capitală a Moldovei...

Marea lui dramă venea însă odată cu vacanțele de Crăciun. Toți elevii se duceau la părinti pentru a sărbători Nașterea Min-tutorului. Urca și el în tren, dar la Dondușeni rămînea în sala de așteptare a gării. Atară iarnă grea, iară el, dezbrăcat și desculț, unde să spomească cei opt-sprezece kilometri pe jos? Se întîmpla că veneau sămăi din Horodiște, petrecând pe cineva la tren, și vozindu-l în scă din căre. *Miorita, Sara pe deal, Mama lui Stefan cel Mare*, și apoi fragmente de proză – *Hagi Tudose, Soacra cu trei surori*, povesti, ghicitori, balade, imaginile dom-nitorilor. Mai ales ne amuză Vasile Lupu cu cușma ceea a lui turită, înfrumusețată cu o pană de nu se știe ce pasăre...

La prima recreație, firește, s-a adunat totă clasa în jurul lui Nicu și începu remuștit iarmaroc din școliile noastre. Ia arătă că ce mai că în ghozdanăș, da în buzunarul celăldăt ce ai? N-ai vrea să schimbi creionul pe două penite? Una e cămășită, dar totuși scrie; astăldă e bună de tot, hai să-ți crăci ce frumos scrie...

– El, hai... odădă ce-ai venit... de intră.

* * *

In cele din urmă, ostilitatea sa-tilui, pesemne, îl sili pe felce-

Fără a sta mult pe gînduri, își face documentele necesare și hai la tren.

Dorulanul de la minister nu i-a dat voie să intre. A format un număr de telefon.

– Domnule Nicolau, cerem scuze pentru deranj. S-a prezentat la întrare un individ care pretinde că ar fi părintele dumneavoastră. Cum? Da. Am înțeles. Încă o dată scuze pentru deranj.

Inchide telefonul și-și vede de

nul Nicolau să se mute în statul vecin, în Crișcăuți, dar nu i-a mers traful nici acolo. Între timp veni epoca comisarilor roșii, cînd toți am fost măturăți la grămadă. În nouă orîndire intelectualii satului nu mai erau boierasi de altădată. Alergau și dinșii după o bucătă de pîne cum alergă toată lumea. Ei și apoi amii se duc, vremurile se schimbă, o generație se duce, alta vine. Prin sate apar nu numai felceri, ci chiar și doctori, puncte medicale mai în fiecare sat, la două trei sate spital, iar specialiști de altădată, mă rog...

Ajuns la zile grele și rămas singur cu, felcerul Nicolau aflat de la cei ce aveau rude prin România și călătoareau din cînd în cînd că Nicușor al lui e unul dintre cei de așteptare a gării. Atară iarnă grea, iară el, dezbrăcat și desculț, unde să spomească cei opt-sprezece kilometri pe jos? Se întîmpla că veneau sămăi din Horodiște, petrecând pe cineva la tren, și vozindu-l în scă din căre. *Miorita, Sara pe deal, Mama lui Stefan cel Mare*, și apoi fragmente de proză – *Hagi Tudose, Soacra cu trei surori*, povesti, ghicitori, balade, imaginile dom-nitorilor. Mai ales ne amuză Vasile Lupu cu cușma ceea a lui turită, înfrumusețată cu o pană de nu se știe ce pasăre...

Fără a sta mult pe gînduri, își face documentele necesare și hai la tren.

– El, hai... odădă ce-ai venit... de intră.

* * *

– Domnule Nicolau, cerem scuze pentru deranj. S-a prezentat la întrare un individ care pretinde că ar fi părintele dumneavoastră. Cum? Da. Am înțeles. Încă o dată scuze pentru deranj.

Inchide telefonul și-și vede de

nici urmă, dar iată că un anumit cadru, dintr-o anumită întâmplare, rămâne întipărît pentru totdevară. Și e astă de vîu de parcă și avut loc adineatori. Îmi mai sună și azi în urechi replicile noastre de atunci.

Intr-o zi fierbințe de vară, părea-se era duminică, mergeam cu Nicușor pe ulițele satului, veneam de la casa lor spre școală, căci eram chemați, se pregătea o serbare. Și, rătăcind noi pe ulițele satului, ca de obicei, discutam câte în lună și în stele, dar pe mine unul mă tot urmărea căprioara ceeaă în roșu, ce-și clăpăta pruncul în vîzul lumii. Nu mă puteam concentra.

La un moment dat îmi vine un gînd, astă de proaspăt, astă de neașteptat, încât, de mirat ce eram, m-am oprit locului. În minte pînă și locul unde anume mă luminat gîndul celă de m-am oprit. Să opri și prietenul meu.

– Măi Nicușor, zic, știi de unde căpă copiii?

– De unde?

– Uite cum vine asta. Așa cum oaică se împreunează cu berbecul și pe urmă se nasc mieluții, așa cum vaca se împreunează cu buhailul, și pe urmă se nasc vițelusii, tot așa după ce femeia se împreunează cu bărbatul...

Fiește, în loc de "împreunare", foloseam un alt verb, mult mai scurt, mai energetic și mai popular. Cu căjutorul acelui verb țaramii noștri secole la rînd nu mai obosesc și tichii înjurături și măscări de tot felul. Spre deosebire de cei mari, în gura copiilor de opt ani, verbul celă părea frumos, curat și

natural ca și aerul, frunza, apa.

Nicușor al meu stătea trăsnit de-o asemenea bănuială. În cele din urmă, dădu categoric din cap.

– Nu. Așa ceva nu poate fi.

– De ce nu poate?

– Crezi tu că tăticul meu... să ar putea... cu țata?!

– Să de ce nu?

– Pentru că nu e frumos. Ceea ce spui tu nu e frumos, iar mămică zicea deseoară: tăticul nostru nicio dată nu va face ceea ce nu e frumos...

Vai, puritatea ceeaă de copii! Că de curăță ne aduce Domnul pe lume, și cădă murărie varsă mai aproape lumea în sufletele noastre nevinovate...

* * *

Mărturiearea cea mare pentru tocătă Horodișteacă a fost că, după ce felcerul s-a cununat cu noua sa soție, Nicușor nu voia, nu putea să-i zică mamă. Tată și atât. Zice-se că cea de-a două mamă și lui, chipurile, nici gînd să se supere. Vrea el tată, fie tată. În schimb, felcerul era numai foc și pară. Faptul că fiul său nu voia nicidcum să-i zică mamă confirmă oarecum străsnica bănuială a consilierilor. Cîinios lă înimă cum era de felul lui, felcerul îl tot strunea pe bietul copil, îl tot muștruluia, punea mâna pe curea și-l tot îndepărta de la casă. În cele din urmă, l-a trimis la un liceu din Iași, zicîndu-i că de-acum încolo, grata, mai mult să nu-l vadă prin Horodiște.

Mergeam încet pe ulițele satului înguste, întortocheate...

Ilustrație: Adrian MORARU

3 /

6 /

Deseori se auzea ba într-o casă, ba în alta: ia mai citește, bre, din carte a ceea, sau ia mai spune, fa, o poveste-două de acolo din carte, că, zău, aşa de frumos, aşa de bine spune acolo... Duc și azi dorul cărților celea de citire. S-au pierdut nu numai cărțile, s-a pierdut și taina alcătuirii lor.

Casa felcerului Nicolau era în cecalită mahala, dincolo de Rîpa Pachelociei. O casă naltă, frumoasă, cu fată la drum, iar pe lîngă casa cea mare, mai era în oglindă una, o căsocie, cum i se zicea în Horodiște. Era și căsocia mare căt o casă, cu usi și greamuri, cu podele scindurite. Acolo, în căsocie, felcerul făcea injectii, vacafia centralul medical al satului. Al-

femeile, după ce ne despărțeam, făceau cățiva pași, apoi se opreau și priveau lung-prelung cum ne înăpărtăm în ulicioare; oftau, și tot clătinău din cap și umire, și jale, și compătimire...

- Sârmamul copil, ouzeam uneori în urma noastră...

Vorba e că în anii ceia familia felcerului cutremurase Horodiștea în ocașia măsurării, încât satul nu se mai putea domoli. În fiecare sat există o familie-etalon. Deștepți ca cutare. Bogății ca cutare. Hitri ca cutare. Familia felcerului Nicolau era etalonul estetic al satului. Se zicea: mindru că felcerul Nicolau. Se zicea: frumoasă că felcerița noastră. Duminicile și în zilele de sărbătoare, când ieșeau ei împreună, tot satul pe la garduri, pe la portiile.

După citit, cea mai mare plăcere a noastră din anii ceia erau călătoriile de la noi la Nicușor, ori de la dînsul la noi. Mergeam încet pe ulițele satului, înguste, întortocheate, și tot discutam noi în de-noi ce ne trecea prin cap. Trăsuri vin din față, trăsuri ne ajung din urmă, lipindu-ne când de un gard, când de altul. Drumu-i lung, când la vale, când la deal, și iară ne mai oprim, pentru că problemele importante nu se discută din mers, și cum ajungem la o înțelegere, iară ne ducem unde ne pormiserăm.

Cum se obisnuia pe atunci, tuturor trecătorilor ce ni se nimereau în cale le dădeam bună ziua, ei ne răspundeau. Unii se mai și opreau pentru a ne întreba ce mai facem, unde ne ducem. Deseori

Horodiște. La înmormântarea felcrei, nimeneiu se întreba de ce-o fi murit ea aşa subit, dar însuși fap- tul că nimeni nu se întreba dove- de că lumea deja știa de ce...

* * *

Hrădina telcerului Nicolau co-bora prăvălitic la vale, opin-du-se într-un pîrniș, mai bine zis, frumoasă cum era, în cîteva zile, subit, fără a boli, fără a se jeli de sănătate, moare. O jale cum nu se poate, o petreceea la cimitir tot satul.

De obicei, în asemenea ca-zuri, când omul deceda subit, pe neașteptate, Horodiștea se întreba – cu nu cunva. Doamne ferestre, l-o fi otrăvit ori o fi otrăvit-o? După cum s-a mai spus, Horodiștea era așezată între două păduri întunecate, pline cu ciuperchi de toate neamurile, cu ierburi și rădăcini de tot felul, căci incă a trimite subit un om în lumea Vesniciei, nu era o problemă. Legende pline de groază au circulat, ba mai circulă și azi prin

Horodiște. La înmormântarea felcrei, nimeneiu se întreba de ce-o fi murit ea aşa subit, dar însuși fap- tul că nimeni nu se întreba dove- de că lumea deja știa de ce...
chisca la toate. Se adunau flăcăii sătului la poarta lor, bătăi seară de seară în Bortăria ceea. Fata insă, ce vînt o fi dat pestea ea, nici să crudă de flăcăi. Ce vînt o fi dat pestea ea, că începu a o interesa medicina. Voia grozav să vadă cum se face cînd felcerul face in-jecții, cum vaccinează copiii. Dar fiind că în mlaștina ce despărțea ograda lor de ograda felcerului, cineva avu de grijă să arunce un pietroiu, ea, una-două, și săreea din ograda părintilor pe pietroiu, apoi de pe pietroiu în ograda de peste pîrniș. Încințătă de cele văzute aco-lo, venea zi de zi, ba și în căsocie, unde era un fel de punct medical, și-l tot ajută pe felcer, și-i tot îngî-năcea cu vocea ei sonoră. După care vine în casă să ajute cu cîte ceva soția felcerului, și numai ce vezi că iardă e în căsocie...
Nu știi că timp anume trecu de la înmormântarea soției lui Nicolau, dar, cînd mă împrietenesem cu Nicușor și veneam la dînsul, căprîja cu glas de privighetocare deja născuse. O jin bine minte. Purta rochie roșie ca para focului, sedea în pridvor, pe un scaun nalt, alăptă copilul, zvîntindu-și sânii și cu vocea-i veselă, sonoră, prindea cu vorba lumea ce trecea pe lîngă poarta lor.

Scoală din Horodiște, anul 1938
căprîjă, cum ziceau femeile, cu glas de privighetocare. Cînd vor-bea, se facea de parcă ar fi cîntat.
S-o tot ascultă și s-ascultă.

Ajunsă fată mare, plinuță, ve-selă, frumoasă toc, căci incă prin sat se zicea – asta o să le deie

* * *

Mu-mi pot lămuri nici pînă azi cum, în ce fel se așază amintiriile. Deseori ani întregi, chipuri, intimplări se șterg de nu rămîne

Școală din Horodiște, anul 1938

Rubrică susținută de Adrian DOLGHI, doctor în istorie

HISTORIA EST MAGISTRA VITAE

ETAPA α IV-α

1. Demonstrați relația de cauzalitate dintre evoluția obștii sășești și dezvoltarea societății medievale românești.

2. Apreciați rolul personalității lui Adam Smith.

3. Recunoașteți edificiul arhitectural din imagine.

Așteptăm răspunsurile timp de 20 de zile de la apariția revistei.

Răspunsurile corecte la etapa I:

1. Elada se situa în partea de sud a Peninsulei Balcanice, pe insulele din jurul ei, precum și pe țărmul de vest al Asiei Mici – principala cale de comunicare între polisurile grecești fiind marea. Relieful Greciei este preponderent muntos, țărmurile – crestate, câmpurile sunt înguste, amplasate între lanțuri muntoase – condiții neprielnice pentru o agricultură bazată pe culturile cerealiere, necesare vieții de zi cu zi. Aceste condiții, precum și creșterea demografică, dezvoltarea meșteșugăritului ce necesita o piață de desfacere, inegalitatea socială, conflictele dintre cetăți, introducerea ostracizării – exilul pe 10 ani – de către Clistene i-au făcut pe greci să caute piețe de desfacere a mărfurilor. Astfel, între cca 750 și 550 î. Hr. s-a desfășurat ampla colonizare a țărmurilor Mării Mediteraneene și ale Mării Negre. Principalele metropole au fost Atena, Milet, Sparta, Corint, Megara. Printre coloniile create sunt Siracusa, Marsilia, Bizanț, Sinope, Trapezunt, Olbia, Tyras, Histria, Tomis etc. În urma marii colonizări, arealul civilizației elenice s-a extins, au fost stinse un șir de conflicte interne, populațiile cu care au contactat grecii au primit un impuls pentru trecerea la un nou tip de civilizație – cel antic.

2. Margaret Thatcher (prim-ministru britanic din 1979 pînă în 1990) Conservatorii victoriosi în alegerile din 1979 vor impune în plan intern prin șeful partidului și prim-ministrul în exercițiu, Margaret Thatcher (1979-1990), un program neoliberal, acțiunea guvernului reducîndu-se la controlul monedei. A avut cel mai lung mandat al unui prim-ministru britanic din secolul XX, este singura femeie aleasă să fie prim-ministru sau lider al unui partid politic major în Regatul Unit al Marii Britanii.

Această schimbare de orientare a politicii economice s-a manifestat mai ales printr-o tentativă de restrucțurare industrială (privatizări, închiderea de întreprinderi nerentabile etc.) și printr-o atitudine fermă față de sindicate.

A urmat o politică care vizează reducerea impozitelor directe pe venit și creșterea impozitelor indirecte, inclusiv taxa pe valoarea adăugată. În scopul de a reduce temporul creșterii inflației, a crescut rata de scont. În lupta cu deficitul bugetar a folosit măsuri nepopulare: reducerea subvențiilor întreprinderilor de stat, asistență redusă regiunilor depresive, reducerea cheltuielilor sociale (educație și locuințe). Pentru a controla

cheltuielile din sfera educației, a fost întemeiată Agenția consolidată școlară. Neoliberalismul thatcherist a reprezentat cîteva succese: scăderea inflației, a șomajului, însă per ansamblu a sporit disparitățile sociale și regionale.

Pe plan extern "Doamna de fier" a obținut cîteva succese incontestabile. Prin ea Marea Britanie a jucat un rol important în reglementarea problemei rhodesiene, care va duce la întemeierea unui nou stat independent, în aprilie 1980, Zimbabwe. Nu a ezitat să răspundă prin forță ocupării Insulelor Malvine (Falkland) de către armata argentiniană pe 2 aprilie 1982. Victoria militară a Regatului Unit, după două luni și jumătate de război ultramodern și anacronic totodată, a sporit popularitatea premierului M. Thatcher și succesul în alegerile din 1983.

În iunie 1989, cu ocazia alegerilor pentru Parlamentul European, conservatorii și dna Thatcher au suferit un eşec care a antrenat dispute în sinul partidului de guvernămînt. Aceste dispute vor culmina cu demisia doamnei M. Thatcher și formarea unui nou cabinet, condus de John Major. Acesta a continuat în linii mari politica guvernului Thatcher în plan economic (continuarea privatizărilor) și extern (alinierea la politica SUA în Războiul din Golf).

3. În imagine este reprezentată Catedrala episcopală Sf. Teodor Tiron. Biserică a fost construită în 1858 de negustorul Anastase Ciuflea, după dorința fratelui său defunct, Teodor, care a devenit cunoscută mai mult după numele ctitorilor, Ciuflea.

Rezultatele etapei I:

Cite 30 de puncte (15,10,5) au acumulat: Doina STÎNĂ, Gura Galbenei, Cimișlia; Lucia BUTNARIUC, Ciuciulea, Glodeni; Felicia COJUHARI, Holercani, Dubăsari; Veronica BUGA, Lozova, Strășeni; Mihaela STICEA, Cobani, Glodeni; Alina URSU, Ulmu, Ialoveni; Andrei MANZUC, Cristina MOVILEANU, Cristian TAGÎRŞ, Natalia DOBOŞ, Silvia JIGANU, Marcela DAMIAN, Hîncești; Laurențiu CALANCEA, Chișinău.

Cite 28 de puncte (15,8,5) au acumulat: Silvia ISTRATI, Văsieni, Ialoveni; Cristina SILISTRATU, Anișoara CORDUNEANU, Ulmu, Ialoveni; Natalia POICIUMBAN, Cobani, Glodeni; Adriana BUDACA, Victoria BUNESCU, Gheorghe BÎNZARI, Zina STOICA, Mihail CUCULESCU, Hîncești; Vlad GANUȘCEAC, Edinet.

Cite 25 de puncte au acumulat: Cristina VREMES (12,8,5), Lozova, Strășeni; Gabriela DOBREA (15,10,0), Cetireni, Ungheni; Anastasia ROTARU, Ana JUCOVSKI (12,8,5), Hîncești.

Din lipsă de spațiu, publicăm doar numele participanților care au acumulat cel puțin cîte 25 de puncte. La bilanțul general însă vom ține cont de punctajul tuturor participanților la concurs.

DOAMNE, SFINTE ÎMPĂRATE

Doamne, sfinte împărate,/ Noi, micuții, te rugăm:/ Mintea noastră o deșteaptă,/ Carte multă să-nvățăm./ Carte multă, sănătoasă,/ Care face fericiți/ pe copiii cei cuminți. *Amin*

CÎNTEC DE CRĂCIUN

Din an în an sosesc mereu
La geam cu Moș Ajun,
E ger cumplit, e drumul greu,
Da-i obicei stră bun.

Azi cu strămoșii cînt în cor
Colindul sfînt și bun.
Tot moș era și-n vremea lor
Bătrînul Moș Crăciun.

E sărbătoare și e joc
În casa ta acum,
Dar săint bordeie fără foc
Și mîine-i Moș Crăciun.

Și-acum te las, fii sănătos
Și vesel de Crăciun,
Dar nu uita, cît ești voios,
Române, să fii bun!

OTRAVĂ PENTRU REGE ȘI REGINĂ

Naturalistul Douglas Hamilton a remarcat că la foarte mulți elefanți urechile sînt mai mult sau mai puțin rupte. El a descoperit că acestea sînt rezultatul sancționărilor pe care le-au primit tinerii de la adulți, pentru diferite abateri. Mamele-elefanți îi disciplinează pe micuți apucîndu-i cu trompetă de urechi. Una dintre regulile de bază pentru tinerii elefanți este să stea totdeauna foarte aproape, altfel sînt vînați cu ușurință de către lei și leoparzi.

Priitorul francez François Rabelais s-a descurcat de minune după ce a rămas fără bani într-o călătorie și de la Roma la Paris. Oprindu-se la un han din Lyon, nu s-a sfîrtit să ia masa și să se odihnească. Cînd s-a aflat că nu avea cu ce plăti, a fost reținut. El însă dorea să ajungă la Paris. A așezat într-un loc vizibil din camera sa cîteva pachețele pe care a scris: "Otravă pentru rege", "Otravă pentru regină". Rabelais a fost imediat transportat la Paris cu diligența jandarmeriei și predat rege lui Francisc I. Pentru a-și demonstra nevinovăția, scriitorul a înghițit, în fața procurorului, conținutul pachețelor. Regele s-a amuzat, aflind adevărul, și l-a invitat pe scriitor la dejun, pe care Rabelais l-a pomenit toată viața să și de cîte ori avea posibilitatea îl povestea prietenilor.

Expresia *a da șfară* în țară a luat naștere pe timpurile năvălirilor barbare. Cum se arăta vrăjmașul la hotare, înțeleptii noștri țărani aprindeau pe dealuri focuri înalte, ca să se vadă fumul de departe. Și tot aşa, de pe o măgură pe alta, prindeaau și arde focuri care duceau vesteă în toată țara. Și plugarii noștri puneau mâna pe arme – topoare, arcuri, suliște – și se adunau sub steag întru apărarea libertății și independenței țării.

În prezent expresia *a da șfară* în țară înseamnă *a răspîndi fulgerător o veste; a da alarma*.

Titus ȘTIRBU

PRIMA DICTARE

Elevii din clasa întâi scriu dictare. Doamna învățătoare vrea să se convingă dacă în zilele vacanței de iarnă elevii n-au uitat literele.

Trece cu pași neauziți printre bănci. Se oprește în dreptul fiecăruia.

— Ionel, lasă cotul să stea sprijinit pe bancă!

— Lenuțo, nu ține prea strîns pixul!

Privirea îi luncescă de la un caiet la altul.

— Rodico, dar tu de ce nu scrii?

Fetița se ridică în picioare.

— Mi-au înghețat mîinile, șoptește ea.

Doamna învățătoare ia mînuțele fetiței între palme, le mîngîie cu suflarea ei caldă, apoi prinde și încălzi usurel degetelele.

— Ia să mai încercăm!

Rodica, îmbujorată, rotunjește cu migală fiecare literă.

— Acum ascultați mai departe, zice învățătoarea și mai dictează o propoziție.

Continuă să scrie doar Rodica. Ceilalți caută cu privirele ochii învățătoarei.

— Ce v-ați oprit, copii? De ce nu scrieți?

Din toate părțile au prins să răsune în cor voci de băieței și de fetițe:

— Mi-au înghețat mîinile!

— Și ale mele, de asemenea!...

— Și ale mele!...

Ilustrații: Sergiu PUICĂ

Rubrică susținută de Tamara PLĂMĂDEALĂ,
avocat parlamentar pentru protecția drepturilor copilului

PENTRU VIAȚĂ, NU PENTRU ȘCOALĂ

Bună ziua! Eu săn Alina. La sfîrșit de semestru cîțiva copii care învățăm bine am vrut să ne corectăm notele, pentru că la toate obiectele ne ieșea note de nouă și doar la cîte un obiect opt. Poate e și vina noastră că am luat note mai mici pe parcursul anului, dar acum la sfîrșit am învățat toate temele și stăteam lectii întregi cu mîna în sus ca să ne întrebe. Profesorul însă a evitat la maximum dorința noastră de a schimba nota. Și în final, la sfîrșit de an am obținut opt.

Mă întreb dacă au dreptul profesorii să evite și să ne întrebe și să ne modifice nota. Ce să facem în acest caz?

Alina V.
Cahul

Dragă Alina,

Pe parcursul anului de învățămînt elevul are obligația de a studia materiile prevăzute de programele de studii, iar cadrele didactice au obligația să asigure însușirea temeinică a programelor de studii. Elevii trebuie să însușească materia de studii pentru viață, nu pentru școală. Instituția avocaților parlamentari pledează pentru modificarea aprecierii cunoștințelor cu note de la 10 la 1 și înlocuirea lor prin calificativele "admis", "respins".

Purtam cu mine un briceag pe care l-a zărit profesorul de educație fizică și mi l-a luat, motivind că n-am ce căuta cu el la școală. În prezent nu mi l-a restituit. Are dreptul profesorul să-și permită așa ceva?

Marcel C.
Rezina

Dragă Marcel,

Briceagul este o armă albă și este un obiect interzis la elevi. Pentru a te convinge, trebuie să iei cunoștință de Regulamentul instituției de învățămînt. Profesorul a acționat astfel pentru a preveni un incident, chiar dacă tu nu aveai intenții rele. Atât timp cât elevul se află în instituția de învățămînt, cadrele didactice sunt obligate să asigure securitatea vieții și ocrotirea sănătății copiilor.

Obiectul interzis poate fi înapoiat doar părintilor/tutorilor.

Rubrică susținută de Lidia COLESNIC-CODREANCA,
doctor în filologie

ARHITECTUL DE CURTE AL ÎMPĂRATULUI TRAIAN

Apolodor din Damasc (50/60-129/130), arhitect, inginer și sculptor grec născut într-o familie de sclavi din provincia romană Siria, este unul dintre cei mai strălucitori creatori ai epocii imperiale. De la începutul carierei sale se face remarcat prin grandioase construcții, cum ar fi Templul lui Jupiter din Asia Mică, care avea proporții gigantice. În anul 92 este chemat la Roma de către împăratul Traian, devenind arhitectul favorit și inginerul de curte al împăratului pînă la moartea acestuia (117). Apolodor a proiectat trucuri tehnice și mașini de război. A scris și un tratat științific despre mecanisme de asediu *Poliorketika*, pe care l-a dedicat lui Hadrian, succesorul la tron al lui Traian.

Marele arhitect a înveșnicit numele împăratului Traian prin numeroase construcții. El a înălțat cel mai mare pod de piatră din antichitate, renumitul *Pons Trajani* de peste Dunăre (102-104) de la Dobreata (azi Turnu-Severin), care avea o lungime de 1135 metri, lățimea – de 20 de metri, iar înălțimea – de 57 de metri. Podul a fost construit cu ocazia primului război romano-dacic cu Decebali. La trei ani după moartea lui Traian (120) podul a fost distrus parțial de către Hadrian. Îar în 271 împăratul Aurelian, după retragerea din Dacia, îl distrugе totalmente stabilind hotarul imperiului pe Dunăre.

La Roma Apolodor a reconstruit *Panteonul* (templul tuturor zeilor) și *Odeonul lui Domitian* (106), o sală imensă de formă rotundă pentru spectacole. A edificat celebrele *Thermes Trajani*, niște clădiri în care se găseau nu numai băile propriu-zise, dar și săli de gimnastică, săli pentru activități culturale.

Tot la Roma a construit cea mai mare piață romană, *Forum Trajani* (107-113), în care se putea ajunge doar trecind pe sub un arc de triumf. După arc se întindea piață propriu-zisă, împodobită pe margini cu statui și coloane. În centrul forumului se înălța monumentală *Columna Trajani*, cu o înălțime de 40 de metri și o grosime de trei metri, încununată cu statuia lui Traian. Coloana a fost împodobită cu numeroase basoreliefuri și cu 150 de scene de luptă din cele două războaie cu dacii. Se presupune că aici, pe columnă, se păstrează și portretul lui Apolodor înfățișat cu barbă.

Despre *Pons Trajani* aflăm de la scriitorul latin Dio Cassius în *Historia Romana*, unde ne este relatată și istoria morții lui Apolodor. Lui Hadrian, considerat și ucenicul lui Apolodor, i-ar fi displăcut criticele învățătorului său referitoare la propriile realizări arhitectonice, dar mai ales cele despre planul împăratului privind construirea templului zeiței Venus. Invitat să-i aprecieze proiectul, Apolodor l-ar fi rebutat, zicîndu-i că a proiectat un templu grecesc în proporții gigantice nefirești, folosind beton în locul marmurei nobile, că sănătățile încalcate și proporții etc. Împăratul s-ar fi supărât spunîndu-i că e foarte aspru cu el și că acesta este cel mai bun proiect al său. Hadrian i-ar fi zis genialului arhitect: "Nu uita cine sănătățile și cine ești tu!", avînd în vedere proveniența din sclavi și acestuia. Astfel, Apolodor a căzut în dizgracie. Mai întîi a fost exilat, apoi executat din porunca lui Hadrian.

Rubrică susținută de Ion ROBU

CITIUS, ALTIUS, FORTIUS!

ETAPA a III-a

1. Numiți atleții care au cucerit cele mai multe medalii de aur la Jocurile Olimpice de la Londra. Cite și la ce disciplină? (5 puncte)

2. Cine este fotbalistul moldovean desemnat jucătorul secolului XX. Cite meciuri a jucat pentru echipa sa? (4 puncte)

3. Cine dintre reprezentanții Moldovei a obținut prima medalie olimpică? La ce probă? (3 puncte)

Așteptăm răspunsurile timp de 20 de zile de la apariția revistei.

lumea în cuvinte și expresii

A MĂCINA

Verbul *a măcina* (a preface în făină), atât de popular în mediul agricol, pare a avea mai mult în comun cu procedeele rudimentare de obținere a făinii, decât cu tehnologiile legate de mecanisme mai avansate. Și totuși cuvântul are un etimon foarte interesant, care îl pune într-o conexiune nu numai tehnică, dar și culturală aproape incredibilă! Căci *a măcina* vine de la latinescul *machinari* (a pune în mișcare cu ajutorul unui mecanism), iar verbul latin e din aceeași familie (semantică, evident!) cu substantivul *machina* – mașină, mecanism. *Machinari* mai însemna și *a inventa*, *a născoci*, *a alcătui*. *Machinari versum*, spre exemplu, se traduce prin *a face*, *a compune versuri*. Iar substantivul *machinator* denumea reprezentantul unor profesii "subțiri": inventator, constructor de mașini, mecanic, arhitect, inginer, dar și pe cel care pune la cale diverse mașinații. Oricum, și el e om al "gîndirii".

O altă îmbinare – *mole macinaria* se traducea prin *moară de măcinat*. Angrenajul era alcătuit din două pietre, "cea de jos fixă și cea de sus mobilă" și era "pus în mișcare de un animal de povară" (Gheorghe Guțu, *Dicționar latin-român*), apoi și de forță apei.

Și în italiană vocabulele *macchina* (mașină, mecanism) și *macinare* (a măcina) au drept rudă nu chiar atât de îndepărtată cuvântul latinesc *machina*.

Unii etimologi merg și mai adînc în istoria termenului, presupunând că *machina* ar avea un precursor grec – *maxava* sau *mexava*, cuvânt doric înțlit doar la Homer și însemnând *instrument*, *mașinărie*. Alții declină categoric această ipoteză și încearcă să dea drept etimon pentru românescul

a măcina un verb proto-indo-european *mlak-* sau *mak-*, cu sens de *a zdrobi*, *a strivi*. I se dă o proveniență autohtonă și e considerat foarte aproape lexical de *a măci*, care are și înțelesul de *(se) strivi*.

Vîrfuiește acest cuib semantic (al termenului latin *machina*) sintagma *machina mundi*, care nu înseamnă altceva decât *universul*, îmbinare care, mai tîrziu, îi servea drept sugestie poetică lui Eminescu: "S-a întors mașina lumii, cu voi *viitorul* trece" (*Epigonii*). Unii cercetători afirmă că poetul-nepereche a preluat expresia de la Vasile Fabian Bob (1795-1836), scriitor de rafțul trei care a compus poezie (*machinari versum!*) mai mult în limba latină. În română a scris doar trei poeme – *Moldova la anul 1821*, *Moldova la anul 1829* și o compozitie versificată cu titlu postmodernist: *Suplement la Geografie*, de fapt o descriere a "fantasticului tărîm al morții" (Stănuța Crețu). Primele două poeme au apărut postum (1839) în *Foaie pentru minte, inimă și literatură*, de unde erau preluate în *Lepturariul rumânesc* (1862-1865) al lui Aron Pumnul, carte de căpătii și adolescentului Eminovici.

Într-adevăr, asemănarea versului din *Epigonii* cu cel din poemul *Moldova la anul 1821* e izbitoare. Vasile Fabian Bob: "S-au întors mașina lumii, s-au întors cu capu-n gios/ Și merg toate dimpotrivă, ana-poda și pe dos".

În orice caz, se vede de la o poartă că respectivul Bob a trecut și el prin măcinișul latin al expresiei.

Eugen LUNGU

ANTONIA

Antonia este o cîtăreață ce emană șarm și un amestec de senzualitate. A reușit să se facă cunoscută în România prin muzica ei, dar și prin frumusețe. În scurta ei carieră muzicală, a ajuns în topuri, melodiile ei fiind printre cele mai ascultate. Este cunoscută în România mai mult pentru muzică, iar în America datorită carierei ei de model la care a renunțat în favoarea muzicii. A plecat în America cînd avea cinci ani. Părinții săi și-au dorit o viață mai bună pentru ea. De la vîrstă de nouă ani, a luat lecții de canto și gîndul ei a fost mereu la muzică.

A început să facă modelling dintr-o întîmplare. La vîrstă de zece ani, mergînd pe stradă cu mama sa, un impresar a văzut-o și i-a propus să facă niște cursuri de fotomodel. A apărut în reviste pentru copii și apoi a ajuns să colaboreze cu agenții mari din America.

La vîrstă de 18 ani a revenit în România. A avut o perioadă grea de adaptare, în schimb, destinul a cunoscut-o cu Tom Boxer. După ce au cîntat împreună, Tom Boxer și-a dat imediat seama ce gen de muzică își ar potrivi cel mai bine. Astfel, a luat naștere primul hit *Roses on fire*, care a beneficiat și de un videoclip regizat și filmat de Tom. Cîntecul a avut un mare succes și peste hotare.

O altă piesă cu care a cucerit inimile este *Morena*, creată de Tom Boxer și cîntată într-un stil foarte special de către Antonia. Potrivit barometrelor de măsurare a audiențelor radio tv, a fost cea mai difuzată piesă.

Ana BRADU

MICHAEL PHELPS

Multiplu campion mondial și olimpic la diferite probe de natație, Michael Fred Phelps, născut la 30 iunie 1985, în Baltimore, Maryland, SUA, a devenit în 2012, la Londra, cel mai medaliat sportiv din istoria Jocurilor Olimpice, grăție celor 4 medalii de aur și 2 de argint, cu 22 de medalii într-o carieră de excepție, cucerite la trei ediții ale JO. La numai 27 de ani a depășit recordul olimpic deținut de fosta gimnastă sovietică Larisa Latinița între anii 1956 și 1964 cu cele 18 medalii bine meritate. La ultima sa conferință de presă la Londra a afirmat: "E un sentiment fenomenal. Deși nu am cîștigat 8 medalii de aur, mă bucur că un copil pentru fiecare succes și pentru fiecare medalie. Nu cred că sănt cel mai bun sportiv din istorie, dar a fost un drum senzațional". În palmaresul lui se înscriu încă 33 de medalii la diverse campionate mondiale, dintre care 26 de aur.

Phelps mai este deținătorul altui record impresionant: cele mai multe medalii de aur cîștigate la o singură olim-

piadă. Cu 8 medalii în palmares s-a ales la JO de vară din 2008, depășindu-l astfel pe Mark Spitz, înotător și el, care deținea recordul de 7 medalii de aur cîștigate la JO de vară din 1972.

Povestea celui mai titrat sportiv din istoria Jocurilor Olimpice începe la Sydney, în 2000, unde Phelps debutează la doar 15 ani și se clasează pe locul 5 în finala de 200 m fluture. Puștiul urmă să devină *Glonțul din Baltimore*. Înotătorul australian Ian Thorpe î-a fost model în bazinul de înot. Într-un interviu acordat presei britanice sportivul afirma: "Din punct de vedere istoric, mi-ăș fi dorit să fiu Michael Jordan. Îmi place să mă uit la NBA, și acum joacă mari baschetbaliști, dar nimenei nu-l poate egala pe regel!".

"Nu te limita în nici o privință, cu cît visezi mai mult, cu atât ajungi mai departe" – este înțeleptul sfat de care marele sportiv nu uită niciodată.

Danielă COJOCARU

ÖTZI - TAINA GHEȚARILOR MILENARI

II

Oumea aştepta cu nerăbdare rezultatele determinării vîrstei mumiei prin metoda datării cu ajutorul izotopului radioactiv carbon-14. Cineva admitea că ar fi vorba de vreo cinci sute de ani, dar cifrele obținute indicau 5200-5300 de ani! Incredibil! Era iminentă verificarea lor în diferite laboratoare ale lumii. Dar și cele noi, se rezumau fără dubii la 5100-5350 de ani. Bucuria arheologilor, specialiștilor în domeniul istoriei preantice! Italienii și austriecii s-au apucat să măsoare munții metru cu metru pentru a determina pe al cui teritoriu a fost găsită mumia. Din cauza ghețarului în acest loc hotarul nu fusese trasat. Măsurările minuțioase au demonstrat, că mumia zăcea în ghețar pe teritoriul Italiei, la 92,56 m de la graniță! Jurnaliștii s-au grăbit să ducă veste pretutindeni despre descoperirea senzațională din alpii frontalieri. "Omul zăpezilor", "Omul ghețarilor", "Omul din Similaun" — sănt doar cîteva din cele peste patru sute de denumiri, care au apărut în mass-media. Un jurnalist austriac a propus numele "Ötzi", de la denumirea văii din apropiere, Ötzal, acesta fiind acceptat ușor, deși cel oficial a rămas să fie "Omul ghețurilor".

Arheologii au "răsturnat munții" pentru a recupera toate obiectele posibile ce îi aparțineau. Un arc din lemn, neterminat, de 1,8 m, asemănător celor ce se foloseau mult mai tîrziu, prin evul mediu! Întins bine, s-ar fi putut doborî prada la 30-50 m depărtare. A fost găsită și o tolbă cu 12 săgeți, dintre care 3 erau finisate. Vîrfurile de piatră, ascuțite și şlefuite cu dîbăcie, erau lipite cu gudron de mesteacân și prinse cu corzi de piele. Aveau și ampenaje în calitate de stabilizatoare. S-a găsit și o manta din paie, și mai multe recipente cilindrice din scoarță de mesteacân. Mîna dreaptă a lui Ötzi era încleștată, de parcă ar fi ținut un obiect. Si obiectul a fost găsit — era un pumnal din cremene, cu miner de lemn, caracteristic epocii de piatră. Nu a lipsit nici teaca lui. Absolut impresionant era un topor de formă trapezoidă, din cupru, ascuțit și legat de coada de lemn cu fișii din piele. Analizele au arătat o puritate de 99,7 % (!) a metalului, cu mici impurități de argint și arseniu.

Foarte bogată era vestimentația lui Ötzi — o adevărată garderobă, cu numeroase piese, cusute cu măiestrie din piele de cerb, capre de munte, capre domestice, urs. Unele erau confectionate din ierburi și paie. Căciula era cusută din blană de urs. Jambierele din piele de capră domestică, cusute cu tendoane animale, acoperău picioarele și coapsele. La brîu Ötzi avea o centură din piele de vițel, cu o pungă, ce conținea cîteva obiecte mici, necesare unui călător. Printre ele era și o ciupercă de iască, utilizată la aprinderea focului. Deosebit de interesantă era încălțămîntea alpinului, constituită din două seturi, interior și exterior. Cel interior era compusă dintr-o talpă din piele de urs, cu blana spre picioare, de care era prinsă o rețea împletită de fibre de coajă de tei. Ea fixa un strat din ierburi moi, ce învelea piciorul. Partea exterioară, din piele de cerb, cu talpă mai groasă, prinsă cu corzi de piele, se strîngea bine în jurul piciorului cu curele. Acestea asigurau protecția de umezeală și zăpadă, dar și o aderență bună pe relieful montan. În unul din cilindrelle din scoarță de mesteacân s-au găsit bucățele de ciuperci, ce cresc pe tulipina mestecenilor. Pînă în prezent astfel de ciuperci se mai folosesc de mulți în scopuri curative, ele posedînd proprietăți antibiotice și hemostatice, iar uleiul, conținut în ele, este toxic pentru diferiți paraziți interni. Să fi fost această cutie cu conținutul său o primă "trusă medicală"? Dar cele mai interesante constatări despre viața și moarte a lui Ötzi ne așteaptă în numărul următor.

Iurie SCUTARU, doctor în științe

Ilustrație: Violeta ZABULICĂ

Rubrică susținută de Valerie VOLONTIR

ODATĂ, IARNA

SANIE CU ZURGĂLĂI

Tata avea doi veri la Brașov — Andrei și Nicu Volintir. Primul era dirijor de cor, al doilea — corist, ambii fiind angajați la un teatru din oraș. În fiecare vară veneau în Basarabia să-și viziteze frații și alte neamuri, să-și vadă prietenii și baștina copilăriei. Treceau și pe la noi, desigur. Așezăți la masă, în Casa Mare, după multe amintiri și discuții plăcute, pe neașteptate treceau la alt capitol, nu mai puțin captivant — cel al cîntecului. Credeam că o să se spargă ferestrele de vocea lor, care ajungea și în cealaltă mahala. Nu terminau bine un cîntec și începeau altul, nelăsîndu-se bătuți pînă noaptea tîrziu ori pînă spre dimineață.

Odată, verii tatei au sosit iarna, de Crăciun. Ca de obicei, după amintiri, întrebări și răspunsuri, la un moment dat, au trecut la ceea ce ne unește mai mult — cîntecul. Cînd s-au aprins de-a binelea, cineva a fredonat *Sanie...*, ca imediat să-l susțină toată masa:

*Sanie cu zurgălăi,
Frumoși săint căluții tăi, Hei,
Dar mai frumoși săint ai mei,
Că le dau apă cu mei. Hei!
Si zboară ca niște zmei. Hei!
Mai frumoasă-i mîndra mea,
Deseară mă duc la ea,
Sanie cu zurgălăi.*

*De-o vrea mîndra, de n-o vrea,
Deseară mă duc la ea. Hei!
Obosit, cum oi putea,
Mă duc deseară la ea,
Sanie cu zurgălăi. Hei!
Obosit și plin de apă,
Mă duc la ea, că mi-e dragă,
Sanie cu zurgălăi.*

*Săniuță, du-mă iară,
Săniuță, du-mă iară, Hei!
Unde-am fost și-alaltăseară, bis
Sanie cu zurgălăi. Hei!
Du-mă la mîndruță mea,
Că e dulce gurița —
Sanie cu zurgălăi.*

După ce au încheiat ultimul vers, cu lăudat mult cîntecul, tata susținînd că e un cîntec vechi basarabean, iar verii o țineau morțiș că de demult e interpretat în toate județele din dreapta Prutului. Cînd părerile s-au împărțit și mai mult în două tabere, împăcarea a fost una: împreună cu luat-o din nou cu *Sanie cu zurgălăi...* Apoi încă o dată și încă o dată... Au adormit cu *Sanie cu zurgălăi...*

Din păcate, atunci nimeni nu știa și pînă nu demult majoritatea românilor de pe cele două maluri ale Prutului credeau că *Sanie cu zurgălăi* e un cîntec popular, din folclor și nu are autor. Iată însă ce scrie pe acest subiect cercetătorul și scriitorul Iurie Colesnic:

"Atunci cînd am făcut selecția unei antologii de cîntece, în care în dreptul celebrului cîntec *Sanie cu zurgălăi* era scris numele autorului, Liviu Deleanu, am rămas şocat. Acesta era cîntecul pe care-l cîntau părinții mei la săzătorile lor în sat cu rudele, era cîntecul preferat, fără de care eu nu mă culcam și nu adormeam dacă tatăl meu nu-l cînta seara. Fiindcă sania ceea cu zurgălăi, caii ceia focosi, nemăipomeniți, care mîncau mei, erau vii în imaginația mea. Ei parcă m-ar fi așteptat lîngă fereastră, ca eu să adorm, să mă poarte în vis. Nu ștui cum i-a văzut autorul cîntecului, dar sania cu zurgălăi este și astăzi vie în mine și este suficient să ascult un clinchet de clopoțel, ca să am senzația că acușî, acușî o să aud forătitul cailor și scîrțiștilor zăpezii sub tălpile saniei, și o boare de zăpadă stîrnită de iureșul mișcării..."

Prin ce se explică faptul că multă vreme nu se cunoaște numele autorului acestui cîntec atât de popular?

LA NEAMURI

"În linii mari, mai există un motiv din care Liviu Deleanu nu a vrut să-și facă prea multă publicitate, în calitatea sa de autor al textului acestei piese. Vorba e că, în 1940, el a rămas în Basarabia (pînă atunci a locuit în București — nota redacției). Piesa era deja extrem de populară, "burghezii români", și nu numai, o cîntau cu multă pasiune, iar de pe urmă acestui fapt un poet ajuns sovietic, precum era Deleanu, avea să aibă mari neplăceri", susține Iurie Colesnic.

Prima dată acest cîntec a fost adus în scenă mare de Maria Lătărețu. A mai fost interpretat și de alte celebrități ca Maria Ciobanu, Angela Gheorghiu, Felicia Filip, Aura Urziceanu, Angela Similea, Marina Voica, Dan Spătaru... *Sanie cu zurgălăi* este una dintre cele trei piese românești cunoscute în întreaga lume, alături de *Valurile Dunării* și *Ionel, Ionelule*.

*N*u ar fi corect din partea mea dacă, referitor la acest cîntec nu aş aduce un fragment din cartea *Drumeția noastră* (1992), semnată de Baca Deleanu, soția poetului: "În anul 1962 am primit o scrisoare de la compozitorul Richard Stein, căruia Liviu îi ceruse partitura cîntecului: "Îmi soliciți partitura cîntecului nostru *Sanie cu zurgălăi*, făcut încă în 1937. Avind numai un singur exemplar, îți trimit o fotocopie... Poporul îi cîntă numai refrenul, reducînd cîntecul la numai 16 măsuri. În această formă cîntecul a cunoscut o vogă colosală. Compozitorul american Le Pol, crezînd că acest cîntec n-are autor, l-a complicat grosolan, făcîndu-i un text stupid: "Jonny is the boy for me" (Jonny e băiatul care-mi place — B. D.). Cîntecul nostru a făcut o carieră uimitoare, devenind un slagăr mondial..."

O soartă oarecum asemănătoare, susține Baca Deleanu, l-a avut și cîntecul *Mărioară-lelișoară* (devenind slagăr peste noapte — nota redacției) — versurile Liviu Deleanu, muzica Jean Letoni:

*Mărioară-lelișoară,
Am un foc la inimioară,
Toți flăcăii se însoară,
Numai eu duc viață-amară.*

Puțini cunosc faptul că Liviu Deleanu a fost nu doar un admirabil poet și un minunat cunoșcător al limbii române, ci și un pasionat fotograf.

Valerie VOLONTIR
Fotografie de autor

abonament

NOI – REVISTA COPILĂRIEI ȘI ADOLESCENȚEI TALE

Dragă prietene,

Ai observat că revista și-a mărit numărul de pagini? Te poți bucura de noi rubrici. Te poți abona pentru următoarele 11 luni ale anului 2013.

Ar fi bine ca în fiecare clasă să fie cel puțin un abonament la revista NOI. Fiecare dintre colegii tăi merită un abonament la revista NOI. Îndeamnă-i să se aboneze!

Abonîndu-te la NOI, te asiguri cu un adevărat ghid pe tărîmul creației și al auto-realizării. Poți miza pe echipa redațională, pe specialiștii asociați și pe toți cititorii care sunt gata să te asculte, să te înțeleagă și să-ți dea un sfat.

Colaborarea noastră este una deschisă — în paginile revistei poți găsi: literatură și spiritualitate, ecologie și investigații tehnice, profesii și probleme psihologice, teatru, muzică și cinema, sport și curiozități... Citește număr cu număr și viața ta va veni mai frumoasă și mai interesantă.

NOI este revista care poate vorbi simplu despre lucruri complicate. Cu revista NOI au crescut mai multe generații.

Revista NOI apare lunar, inclusiv în vacanța mare, fără numere comasate.

Prețul unui abonament pentru 11 luni este 143 de lei. Indicele PM 31239.

Abonamentul la revista NOI poate fi perfectat la orice oficiu poștal.

PICTURI PE PEREȚI

Cezar CIOBANU s-a născut la Mărcăuți, Dubăsari. Învață în clasa a VII-a la Liceul Academic de Arte Plastice Igor Vieru din Chișinău. Este detinătorul unor diplome internaționale la pictură: Cehia (2011), Jocurile Olimpice, Astana, Kazahstan (diplomă de gr. III, 2012).

*D*e la ce vîrstă ai început să pictezi?

— Primele picturi le-am așternut pe pereți odăii mele. Părinții mei erau nevoiți să schimbe tapetele în fiecare lună. La 5 ani Moș Crăciun mi-a adus primele creioane colorate, un album și acuarela.

— Ce te inspiră de obicei?

— Alte picturi. De multe ori mă inspiră picturile profesorului meu – Igor Savin.

— Cine sunt artiștii plastici preferați?

— Leonora Romanescu, Van Gogh, Salvador Dali.

— Ce stil consideri că îți se potrivește cel mai mult?

— Cred că mi se potrivește stilul realist cu elemente de grafică.

— Crezi că opera unui pictor ar trebui să reflecte realitățile perioadei pe care o reprezintă?

— Nu neapărat. Din contra, un artist poate așterne pe pînză nu numai trecutul, prezentul, dar și viitorul.

— Ai tablouri cînd desenezi?

— Pentru mine este important să fiu singur în încăpere, să nu fie prea luminată camera.

— Cînd îți vin cele mai multe idei?

— Cînd am cele mai multe teme pentru acasă, atunci îmi vin și ideile. Mă retrag într-un ungheraș și desenez pînă tîrziu. Uneori mă trezesc chiar în zori să finalizez o lucrare.

— Cine e cel mai mare critic pentru tine?

— Prima persoană care îmi apreciază lucrările este mama. Dar cel mai de temut critic e profesorul meu de artă plastică.

— Ce alte pasiuni ai?

— Jocurile la calculator, emisiunile cognitive.

— Ce obiecte îți plac?

— Biologia, chimia și fizica.

— Care e cartea sau autorul tău preferat?

— Îmi place cartea *Maeștri și capodopere*.

— Filmele artistice și cele documentare te inspiră?

— Îmi plac filmele fantastice și istorice, acestea și mă inspiră.

— Care e realizarea, lucrarea de care te simți cu adevărat mîndru?

— Lucrarea ce am oferit-o pentru fondul de aur al liceului — *Natură statică tonală*.

— Cît de des revii acasă, la Mărcăuți, Dubăsari?

— Cam o dată la două săptămâni. Aici am lăsat copilăria, prietenii din copilărie de care sunt legate toate peripețiile și amintirile frumoase. E un loc pitoresc pe malul Nistrului unde îmi place să pictez.

Pentru NOI – Elvira LEU

Rubrică susținută de Elena LEAH

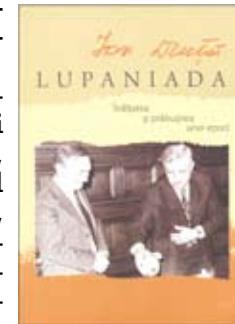
101 CĂRȚI ROMÂNEȘTI DE CITIT ÎNTR-O VIAȚĂ. Eugen Istodor. Iași: Polirom, 2013, 280 p.

Cartea nu reprezintă doar o listă a cărților bune de citit în 2012 din literatura scrisă românească. E o carte a valorilor. Fără rătăciri lingvistice sau sentimentale, fără revanșă, ură, naționalism, necesități didactice, rău ideologic sau urgente politice. *Lista Istodor* conține 101 titluri, comentate scurt, dar relevant de autor și recomandate prin cîte o declarație de dragoste de la oameni diferiți, de la taximetriști la filosofi. "Mi-am dorit o istorie captivantă, o istorie umană a literaturii-culturii, o istorie care să nu-l năucească-rătăcească pe cititor, ci să-l apropie" (p. 20).

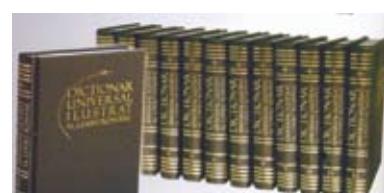
LUPANIADA. Înălțarea și prăbușirea unei epoci. Ion Druță. Chișinău: Bons Offices, 2012, 116 p.

Dincolo de valoarea sentimentală, *Lupaniada* lui Ion Druță este și un prețios document uman și literar, un soi de *Exegi monumentum* în anul centenarului poetului-academician, care l-a citit, din prima, ca nimeni altul. Andrei Lupan, pe atunci președinte USM îi citește prima sa nuvelă publicabilă, *Problema vieții*, iar reacția acestuia nu se lasă așteptată: "Da mie unuia, iaca, îmi place bucata! ... Si să-ți fie într-un ceas bun". E, dacă vreți, kilometrul 0 al magistratiei sale evoluției ulterioare. Și tot Andrei Lupan este cel ce trage linia de demarcare, odată scrisă *Povara bunătății noastre* (care, în paranteze fie spus, nu i-a picat bine!): "– Nu e vorba de plăcut sau neplăcut. Mă gîndesc însă ce-o să fie cu băietul istă mai departe, că nu are nici patruzeci de ani. Ce se mai poate scrie, după o asemenea lucrare?" (p. 60).

DICTIONAR UNIVERSAL ILUSTRAT AL LIMBII ROMÂNE. Ioan Oprea, Victoria Zastroiu, Carmen Gabriela Panfil, Rodica Radu. București: Litera International, 2010, 12 volume, 4320 p.

Este un dicționar pe care nu-l vei răsfoi, ci vei fi curios să-l descoperi pagină cu pagină. Cel mai mare DEX ilustrat color al limbii române cu circa 4.000 de planșe color, detalii ale obiectului ilustrat cu legende în trei limbi — română, engleză și franceză. Aproximativ 80.000 de cuvinte — colecția cuprinde un inventar lexical de o mare diversitate: cuvinte curente ale limbii române contemporane, arhaisme culturale, regionalisme, concepte teologice, nume de curente culturale, politice.

Acest dicționar va servi tuturor celor care doresc să cunoască limba română în toată plenitudinea și complexitatea ei. Vă invităm la o lectură specială... în care cuvintele vă explică o istorie a limbii române.

REMEDIU PENTRU STOMATITĂ

Puțini sănătății care n-au avut "norocul" de a experimenta pe propria piele o stomatită. Își face cel mai des apariția în copilărie, deși nu-i ocolește nici pe adulți.

Făcînd acum cîteva zile o vizită la stomatolog, mi-a atras atenția un puști care plîngea în fotoliu, în timp ce medicul-stomatolog îi investiga gura. Inițial, crezusem că este vorba de o măsea sau un dintă, dar aveam să aflu mai tîrziu că băiatul suferea de stomatită.

Stomatita este o afecțiune a cavității bucale, manifestată sub formă unor răni de culoare albă, la nivelul limbii și pe partea interioară a obrajilor și a buzelor. Debutează cu dureri mari și disconfort în timpul deglutiției și vorbirii, acestea fiind însotite de senzația de arsură în gură și de febră. Te pomenești cu gura infectată, chiar dacă ești sigur că respecti zilnic normele de igienă. Dar motivele contaminării pot fi și altele, fie că este vorba de o alergie, imunitatea scăzută sau de contactul cu unii virusi, cum ar fi herpesul.

Cazul copilului de la spital m-a pus în gardă și evident am discutat cu medicul despre măsurile ce trebuie luate în astfel de situație. Mulți cred că cele mai eficiente sunt antibioticele, deși această alegere nu este una corectă. Cele mai sigure proceduri sunt spălăturile bucale cu infuzie rece de mușețel, mentă, salvie sau urzică, efectuate în mod repetat în timpul zilei. De mare ajutor sunt clătiturile cu soluții saline. Se dizolvă o lingură de sare sau de bicarbonat de sodiu într-un pahar cu apă călduță și se clătește cu ea gura de cîteva ori pe zi. Un bun antiseptic este și zeama de lămiie. Deoarece este acidă și poate irita mucoasa bucală, aceasta se amestecă cu apă călduță (20 ml de suc la 100 ml de apă). Se ține în gură cîteva minute, după care se aruncă.

Este foarte important ca în zilele în care stomatita este activă să se evite alimentele iritante — picante, fierbinți sau prea reci. Pentru a fi înghițite ușor, se recomandă ca hrana să fie moale, măruntită sau tocată, sub formă de lactate, îndeosebi brînzeturi, bulion, pireu, terci, jeleu. Bolnavii vor folosi neapărat o veselă separată și se vor spăla riguros pe mîini încante de masă și de fiecare dată după contactul cu locul infectat.

DESCOPERĂ LINTEA!

Jarna, cînd temperaturile devin din ce în ce mai joase, organismul necesită o hrană cît mai consistentă, care să-i mențină rezistența și să-i ofere căldură. Evident, consumăm mai multe proteine de origine animală, dar aceasta nu este tocmai cea mai bună alegere. Avem nevoie de un meniu diversificat și, dacă stai să te qîndesti, există atîtea posibilități.

De ceva timp, în bucătăria mea a apărut o nouă vedetă — linte. Rudă cu celelalte leguminoase, linte este alimentul ideal al acestei perioade, fiind foarte cunoscută, accesibilă și apreciată în toată lumea. Cu siguranță, această plantă este renumită nu atât pentru minunile gastronomice de care dă dovadă, cât pentru valoarea ei nutritivă extrem de prețioasă. Micle boabe de diverse culori — verzi, maronii, galbene, roșii — constituie un rezervor de minerale, precum calciul, potasiul, fierul, de proteine și de vitamine. Alături de aceste substanțe vitale, în linte se găsește o concentrație însemnată de molibden — un metal responsabil de arderea grăsimilor acumulate în sînge și de formarea hemoglobinei, motiv pentru care persoanele anemice nu ar trebui să ezite să-o consume.

Săracă în grăsimi, în schimb foarte hrănitore, linteă, gătită corect, capătă respectul oricui. De fiecare dată cînd vreau să prepar ceva din ea, găsesc noi și noi rețete. De la populara supă, originară din Maroc, linteă își face loc în diverse salate, în felurile calde alături de orez, legume înăbușite, precum broccoli sau roșii. Se spune că linteă este legumă vegetarienilor. Este adevărat, însă totodată "îi stă bine" și alături de o bucată de carne sau pește. Vara sau toamna, cînd există ardei grași din abundență, îi adaug tăiați mărunt în linte. Stropesc toată această compozitie cu niște ulei de măslini și lăsată să se răcească.

line și o condimentează cu verdețuri. Rezultatul — o salată rece delicioasă, sățioasă și foarte sănătoasă. Dintre linte se obține și o supă minunată. Boabele sunt puse să fierbă la foc mic, aproximativ o oră, timp în care într-un vas separat se rumenesc o ceapă, un ardei dulce, cîteva cubuleți de roșii și usturoi. Masa obținută se adaugă pastei linte, spre final, cînd aceasta este gata. Urmează cel mai important capitol — condimentarea. Linteal se potrivește perfect cu mirodeniile picante, precum ghimbirul, piperul roșu, sucul de lămiie.

Rubrică susținută de Elena LEAH

MĂNUȘI CU ȘI FĂRĂ BIJUTERII

Urmare din nr. 12, 2012

Incepînd cu a doua jumătate a secolului al XVI-lea, mănușile au fost folosite de toate categoriile sociale. Mănușile împodobite cu bijuterii ajung să facă parte din blazoanele regale. Cea care a impus moda mănușilor ornate cu bijuterii a fost regina Elisabeta I a Marii Britanii. În timpul domniei reginei sus-numite, nici o femeie nu apărea în public fără mănușă, acest lucru fiind considerat pe atunci o dovadă de lipsă a bunei lor maniere. Iată cîteva semnificații ale etichetei simbolizate de mănușă: mănușa era folosită drept gaj în luptă; lovirea cu mănușă era o insultă (și o sfidare a pericolului de moarte); încredințarea mănușilor și a bastonului era un semn de mare încredere într-o persoană, autorizînd-o pe aceasta să te reprezinte; a vorbi cu cineva înainte de a-ți fi scos mănușa era considerată o insultă; a-ți dă jos mănușa sau a o oferi era un semn de cinste; un cadou constînd din mănușă sugera recunoașterea unui favor; în timpul dansului, era interzis ca partenerii să poarte mănușă; și intra într-o biserică cu mănușă însenșă lipsă de bun-simt.

Mănușile dincolo de cot devin un obiect standard al modei în timpul lui Napoleon I. Se spune că suveranul avea, în 1806, nu mai puțin de 240 de astfel de perechi. La încoronarea sa și a Josephinei, în 1804, mănușile ceremoniale costaseră 33 de franci perechea, sumă considerabilă pentru acele timpuri.

Pînă și înaltele fețe bisericești s-au lăsat seduse de frumusețea mănușilor, acestea fiind purtate de papi, cardinali și episcopi în timpul celebrării slujbei. Alături de sigiliu, mănușă certifică voința elitelor. O mănușă roșie brodată simboliza Sfîntul Imperiu Roman.

În secolul al XIX-lea, mănușile încep să fie purtate și la operă. Mănușa de operă avea între 40 și 50 cm lungime, era confectionată din piele fină și avea culoarea fildeșului, albă sau neagră, cu o deschidere la încheietură prevăzută cu trei nasturi (deseori perle) sau capse. De multe ori, mănușa de

operă avea trei tighele pe dosul mîinii, iar în Franță era numită *mousquetaire*, fiind o adaptare feminină a vestimentației muschetarilor francezi din secolul al XVII-lea.

În secolele XVI-XVII, mănușile erau ornamentate extravagант, confectionate din piele, în, mătase sau dantelă și împodobite cu bijuterii, franjuri sau broderii. Mai tîrziu, accentul s-a deplasat pe utilitatea mănușilor și nu pe aspectul lor estetic, ele pierzîndu-și treptat statutul de podoabe și devenind obiecte de îmbrăcămînt utilizate strict pentru protejarea împotriva frigului.

În prezent, rareori sunt purtate ca accesoriu al eleganței, eventual de mîrere sau de soldații și ofițerii care defilează la paradele militare.

În epoca de aur a Hollywoodului, puține actrițe ar fi ieșit în stradă fără mănușă. Actrița Vivien Leigh consideră că are mîini urîte și purta mănușă oricînd i se iveau ocazia. Audrey Hepburn, Marilyn Monroe și Gina Lollobrigida sunt printre actrițele anilor 1950, care și-au legat imaginea publică de aceste accesorii vestimentare.

O adevărată frenzie mondială a stîrnit și mănușile purtate de Michael Jackson. Bine-cunoscuta mănușă împodobită cu cristale Swarovski și purtată de cîntăreț în timpul turneului din 1984 a fost vîndută, în iunie 2010, la o licitație, cu 190.000 de dolari. Iar mănușă albă, strălucitoare, care a făcut parte din vestimentația starului pop, atunci cînd acesta a prezentat în premieră, în 1983, celebrul său dans Moonwalk, s-a vîndut la licitație, în 2009, cu 350.000 de dolari.

Secolul XXI vine cu invenții și la capitolul mănușă. Pentru persoanele care nu se pot despărți de telefonul mobil, iPhone sau iPad nici pe gerul de afară, s-au inventat niște mănușă speciale, numite *freehands*. Dacă pentru telefoanele mobile și aparatele foto ai mănușă care îți permit să scoți vîrful degetelor afară, pentru iPad îți poți achiziționa o pereche de mănușă speciale, care transmit energie electrică din degete, astfel încît să lucrezi fără a sesiza vreo schimbare.

FRUMOASE ÎN CIUDA FRIGULUI

Jarna ne dă complet peste cap: ne slăbește sănătatea, dar ne atacă și frumusețea. Părul și tenul, spre exemplu, au de suferit destul de rău din cauza frigului. Vestea bună este că există soluții ca să ne menținem sănătoase, dar și frumoase, pînă răsar ghoceii.

Fie iarna cât de grea, de frumoase tot vrem să fim frumoase! De cîte ori nu ați ajuns acasă cu tenul, mîinile sau părul uscat și degradat, după ce v-ați plimbat pe stradă în frig? În sezonul rece, acestea au nevoie de o protecție specială. Pielea de pe mîini și de pe față este cea mai expusă frigului. Cremele puternic hidratante sunt cele mai recomandate în timpul sezonului rece. De preferat ar fi să le alegeți pe cele care conțin ulei de avocado, uleiuri minerale sau extras de migdale. De asemenea, este de preferat să purtați tot timpul mănușă, în special din bumbac sau lînă.

Pare greu de crezut, dar și picioarele au nevoie de îngrijiri suplimentare. Ia-ți în picioare cizme cu talpă groasă, izolatoare. Suprapune ciorapi din lycra cu șosete din bumbac sau lînă. Seară aplică o cremă. Oricîn de tentantă ar fi o baie fierbinte după o plimbare prin zăpadă, trebuie să avem grija să evităm să ne udăm, mai cu seamă pe față. Apa caldă îndepărtează stratul lipidic de pe suprafața tenului și așa uscat din cauza frigului. Dar nu numai pielea feței are nevoie de protecție suplimentară, ci și buzele. Din cauza frigului, ele crapă mai des. Din buzunare nu trebuie să lipsească balsamul de buze.

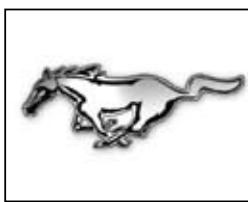
După ce am avut grija de piele și de buze, e timpul să ne îngrijim și de păr. Și acesta se usuca și degradează mai repede din cauza frigului și a fulgilor de zăpadă. În farmacii se găsesc șampoane speciale, care conțin agenți protectori puternici. Cea mai bună protecție pentru păr rămîne însă o căciulă groasă.

MUSTANG

Erau anii '60, cînd industria auto din SUA propunea foarte multe modele, dar oricum lipsea ceva mai "condimentat". Compania Ford, după eșecul financiar al unui model recent, își dorea un automobil salvator. Mulți îl visau, dar puțini credeau în succesul lui – era o perioadă dificilă pentru Ford. Proiectul cîștigător a fost cel al echipei lui Lee Iacocca – un automobil puternic, nărvăș, cu ca-

racter sportiv, cu un design mai neobișnuit, de "viță nobilă", dar accesibil. Anume astfel a apărut, în aprilie 1964, primul model autentic "de rasă" – Mustang.

Ce oferea neobișnuit acest automobil, cu numele de căl sălbatic din prerii – liber, iute și voinic? Linile dinamice, agresive, capota lungă și portbagajul scurt ("pony car"), motor masiv cu cilindrătă impunătoare (2,8 l, 105 c.p., de regulă în V), 4 locuri, accelerare sportivă – tinerii l-au îndrăgit din prima. Deja în 1965 solicitările depășeau de cinci ori ofertele! Un succes răsunător, fantastic. Com-

pania s-a văzut obligată să dezvolte această nișă profitabilă. Așa a apărut direcția mașinilor sportive Ford cu brand aparte – Mustang –, care avea să devină legendă. Pînă în prezent s-au produs cinci generații, fiecare avînd numeroase modificări – motorizări bogate, coupe, hardtop sau decapotabile, interioare pentru orice gust.

O caracteristică a majorității lor era prezența unui aspirator de aer pe capotă pentru alimentarea suplimentară cu aer a turbocompresoarelor. Adia a nări umflate ale cailor în goană. Cu timpul capacitatea motorului a atins și 5,8 l (Cobra R), iar puterea – vreo 500 c.p. – o herghelie de invidiat. Versiunile faimoase Boss, Shelby, Bullit, Pony, Cobra, GT și.a. au făcut istorie în America, fiind în eternă competiție cu rivalul Corvette. Recent au fost lansate noi modele de top – Mustang Boss 302 – în 2010 (V8, 5 l, 435 c.p.) și cel mai puternic – Mustang Shelby 1000 (2012). Ultimul șochează prin parametri: 950-1100 c.p., motor de 5,4 l și promite

recorduri epocale. Mustangul își continuă galoparea triumfătoare prin preriile lumii.

Jurie SCUTARU

FEBRUARIE

65 de ani de la nașterea lui Constantin RUSNAC, compozitor, muzicolog și profesor universitar. Maestrul Emerit al Artei din Republica Moldova (6 febr. 1948).

700 de ani de la nașterea lui Giovanni BOCCACCIO, scriitor, umanist italian, întemeietorul prozei italiene (6 febr. 1313 – 21 dec. 1375).

105 ani de la nașterea lui Vasile TEPORDEI, teolog, publicist, istoric literar și profesor român, originar din Basarabia (8 febr. 1908 – 16 mai 2002).

185 de ani de la nașterea romanierului și dramaturgului francez Jules VERNE (8 febr. 1828 – 24 mart. 1905).

85 de ani de la nașterea actorului rus de teatru și film Viacheslav V. TIKHONOV (8 febr. 1928 – 4 dec. 2009).

65 de ani de la nașterea actorului de teatru și film Vasile ZUBCU-CODREANU (12 febr. 1948).

140 de ani de la nașterea cintărățului de operă rus (bas-bariton) Feodor I. ŠALEAPIN (13 febr. 1873 – 12 apr. 1938).

340 de ani de la stingerea din viață a lui Jean-Baptiste MOLIÈRE, dramaturg, regizor și actor francez (15 ian. 1622 – 17 febr. 1673).

540 de ani de la nașterea lui Nicolaus COPERNIC, astronom și cosmolog, matematician și economist, preot și prelat catolic, a dezvoltat teoria heliocentrică a sistemului solar (19 febr. 1473 – 24 mai 1543).

380 de ani de la nașterea lui Miron COSTIN, om de stat, cronicar, istoriograf, poet și traducător, talentat diplomat, umanișt, mare logofăt al Moldovei (19 febr. 1633 – dec. 1691).

80 de ani de la stingerea din viață a compozitorului și organistului german Arnold MENDELSSOHN (26 dec. 1855 – 19 febr. 1933).

60 de ani de la nașterea interprețului de muzică populară Mihai CIOBANU (20 febr. 1953).

570 de ani de la nașterea lui Matia CORVINUL (Matei Corvin), unul dintre cei mai mari regi ai Ungariei. A condus țara între 1458 și 1490 (23 febr. 1443 – 6 apr. 1490).

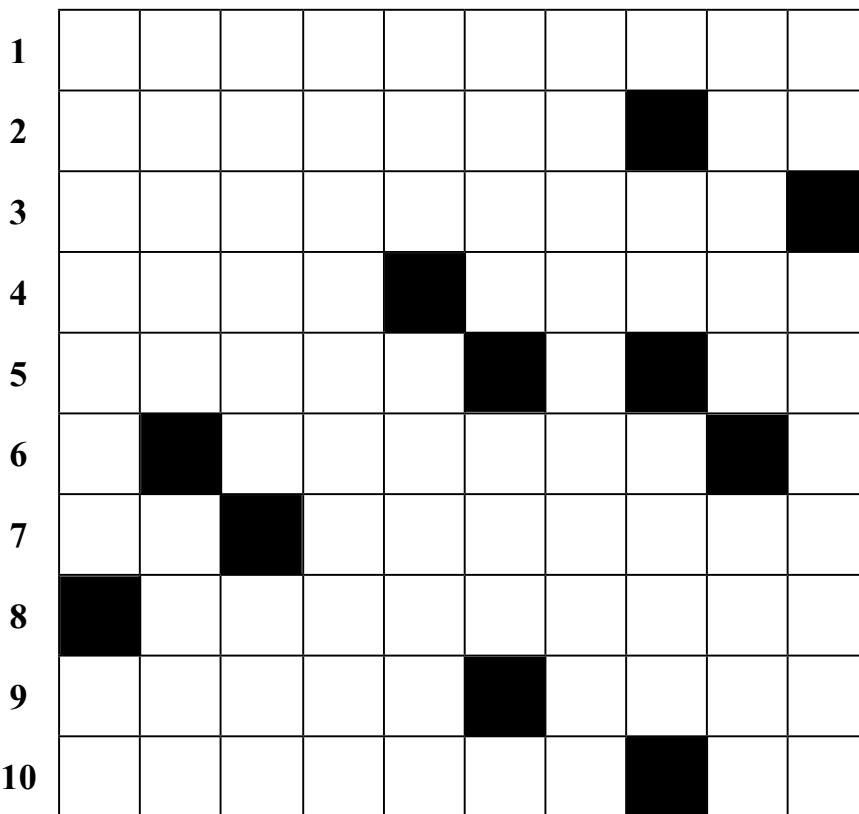
175 de ani de la nașterea lui Bogdan Petriceicu HASDEU, scriitor, publicist, folclorist, lingvist, filolog și istoric român (26 febr. 1838 – 25 aug. 1907).

330 de ani de la nașterea fizicianului și naturalistului francez René Antoine Ferchault de REAUMUR (28 febr. 1683 – 17 oct. 1757).

Rubrică susținută de Igor GROSU

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

ORIZONTAL: 1.Extraordinari. 2. Falsă – Are numai o ureche. 3. Schimbări majore. 4. Ne arătăm pentru un moment – Trece cu vederea vina. 5. Anulează bemolii – Aluminiu. 6. Străveziu. 7. Televiziune – Acrită. 8. Pofte. 9. Primii cinci olteni! – Pui de animal. 10. Mincinoase – Dînsa.

VERTICAL: 1. Poartă lume de pe un mal pe altul – Olga Negru. 2. Un fel de uliu – E și deal în același timp. 3. Nu se pricepe la nimic – Stradă! 4. Imită zgomote. 5. Regiune de lîngă o apă – E sensibilă la lumină. 6. Cutiuță – Esență părerii! 7. Frecvența nașterilor. 8. Alifie rustică – A se cultiva. 9. Pat de scînduri – A avea în mînă. 10. Pană – Face parte din limbile turcice.

dezlegarea
cuvintelor
încrucișate
publicate
în nr. 11, 2012

ORIZONTAL: 1. Colonel. Pe. 2. Atacat. Pag. 3. Titulară. 4. Amin. Ie. Il. 5. Lanac. Guma. 6. Iră. Ocară. 7. Zi. Clită. 8. Clotă. Or. 9. Rîoși. Ar. 10. Exprimabil.

VERTICAL: 1. Canalizare. 2. Ot. Mari. I.X. 3. Latină. Cip. 4. Ocińă. Clor. 5. Nat. Coloși. 6. Etui. Citim. 7. Legată. 8. Pa. Ura. Ab. 9. Părîma. Ori. 10. Egală. O. R.

*trei variante – un răspuns*Cuvîntul *curtezan* înseamnă:

1. Curtean;
2. Lingușitor;
3. Arhitect care în vechime proiecta curți.

frămîntări de minte

Cîte luni ale anului au 28 de zile?

*trei variante – un răspuns*Cuvîntul *ditiramb* înseamnă *poem, panegiric*.*frămîntări de minte*

E vorba de un liliputan care, cînd e singur, nu ajunge pînă la butonul care indică etajul 17, ci numai pînă la cel care indică etajul 9. Dacă e cu cineva în ascensor, îl roagă frumos să apese butonul 17, pe timp de ploaie folosește în acest scop umbrelă.

**Axel Hjalmar ENDER (1853 – 1920):
FETIȚĂ PATINÎND PE LACUL ÎNGHEȚAT**

Pictor peisagist, născut în Asker, Norvegia. A fost influențat de către pictorul J. F. Eckersberg. Multe dintre operele sale reflectă viața rurală și societatea norvegiană, scene de schi în care, bineînțeles, sănt implicați copiii.

Lucrări: CURSĂ, PLIMBARE CU SANIA, FATA CU SCHIURI, TRAVERSÎND ȚARA CU SCHIURILE ș.a.

DIN NUMĂRUL URMĂTOR:

De vorbă cu biologul și ecologul Ion DEDIU, Membru Corespondent al Academiei de Științe a Republicii Moldova.

Versuri de Vasile MILITĂRU.

Răspunsurile corecte și punctajul acumulat de către participanți la etapa I a concursului sportiv CITIUS, ALTIUS, FORTIUS!.

proză: Ernest HEMINGWAY: BĂTRÎNUL ȘI MAREA.

pagina muzelor: Miley CYRUS.

time-out: Usain BOLT.

Materialele cu tematică ecologică apar cu suportul finanțial al Ministerului Mediului (Fondul Ecologic Național).

**FONDATOR:
MINISTERUL EDUCAȚIEI**

NOI

Fondat 1930
Serie nouă 1990

Redactor-suf.:
Valerie VOLONTIR

Iuliana ȘCHIRCĂ
(secretar responsabil)
Leo BORDEANU
(redactor de secție)
Elena LEAH
(redactor artistic)
Valentin GUTU
(stilizator)
Daniela CODREANU
(corector)
Alina BODROVA
(contabil-suf.)
Olesea CŪRMEI
(operator)
Sergiu FRUNZĂ
(șofer)

Comanda 7566
Formatul 60x90 1/2
Coli de tipar 5
Tiraj — 4000 ex.

WE
(in Romanian Language)
Monthly magazine for
children and teenagers

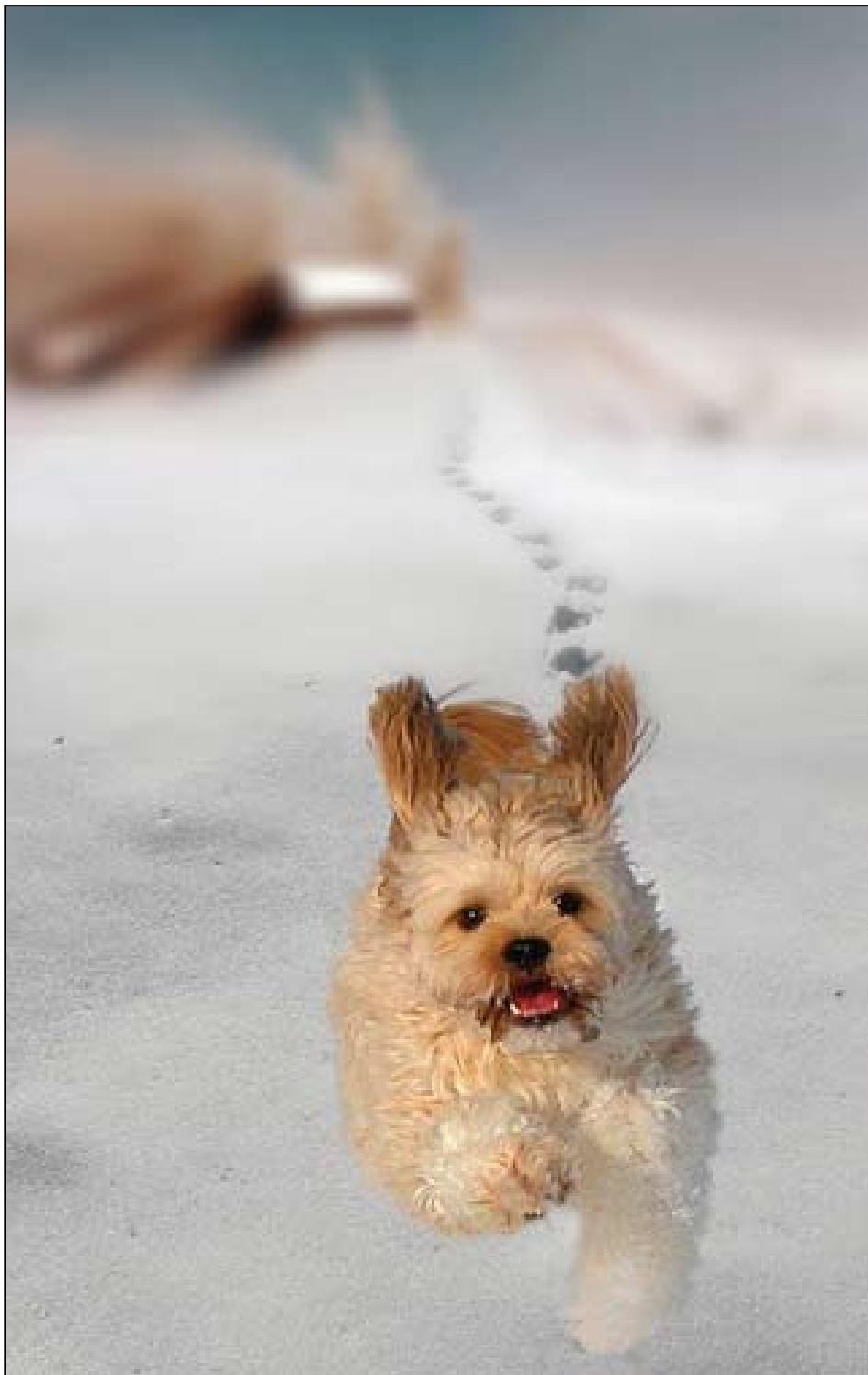
ADRESA REDACȚIEI:
Revista NOI,
str. Puskin nr. 22,
MD 2012, Chișinău
Telefoane:
022 23 31 91; 022 23 37 25;
022 23 36 45; 022 22 22 45
Fax: 022 23 31 91

Tipografia Editurii
UNIVERSUL

Înregistrată la Cameră Înregistrării
de Stat pe 11.08.2008
cu nr. 1003600012713

Vă rugăm să indicați la sfîrșitul
textelor, pe versoul desenelor și foto-
grafiilor, prenumele, numele, vîrstă,
clasa în care învățați, adresa com-
pletă, numărul de telefon.

Indice 31239.
Post-restant 34239
Prețul 13 lei

EVADARE

Fotografie: Igor ZENIN